Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 91 (9237). • 1988 йил 9 май • душанба • Баҳоси 3 тийин.

Ғалаба байрами билан, азиз дўстлар!

Бугун 9 Май — Ғалаба куни. Халқимиз бу шонли санани жамиятни янгилаш, партия белгилаб берган йўлни амалга оширишнинг самарали чора-тадбирларини фаол излаш шароитида кутиб олмоқда.

Улуғ Ватан урушида қозонилган Буюк Ғалаба осонликча қўлга киритилгани йўқ. Фашизмнинг шафқат билмас машинаси мамлакатимиз миллий бойлигининг учдан бир қисмини ер билан яксон қилди. Совет халқи урушда қурбон берган 20 миллион кишининг ярмидан кўпроги гитлерчилар томонидан ўлдирилган ва қийноқ-азобларга дучор этилган тинч аҳоли билан ҳарбий асирлар эди. Бундай қонхўр, ёвуз кучни тўхтатиб қолиш ва маҳв этиш осон эмас эди. Кекса-ю, ёш, эркагу аёл, мамлакатимиз қардош халқларининг бутун оиласи Ватан мудофаасига отланди.

Қизил Армия жангчилари фронтларда мардонавор курашаётган бир пайтда мамлакат ичкариси фронт учун, душман устидан ғалаба қозониш учун ҳамма ишни қилди. Одамлар ҳафталаб цехлардан чиқишмади. Гоҳо ҳали усти ёпиб улгурилмаган очиқ жойда ишлашди. Станоклар ёнида кўпинча оёғи тагига яшчик қўйиб олган ўсмирлар турарди.

Қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари ҳам уруш йилларида мислсиз меҳнат жасорати кўрсатдилар. Улар оккупация натижасида экин майдонларининг ҳамда чорванинг ярмидан маҳрум бўлган, механик қувват ва автомобиль паркининг учдан бир қисмини армияга берган меҳнатга яроқли аҳолининг 40 фоизини фронтга ва саноатга юборган бўлсалар ҳам, фронтни ва мамлакат ичкарисини озиқ-овқат ва хом ашё билан таъминлай олдилар.

Фронтлардаги жангчилар ва мамлакат ичкарисидаги оддий меҳнаткаш кишилар кўрсатган муштарак жасорат ва матонат туфайли қўлга киритилган шонли Ғалабанинг 43 йиллиги нишонланмоқда. Бўлиб ўтган уруш тўғрисидаги ҳақиқатни билган ҳар бир орномусли инсон социализмнинг ҳаётийлиги ва енгилмаслиги йўлида ғоят оғир синовдан ўтган, инсониятни фашистларга қул бўлишдан сақлаб қолишга ҳал қилувчи ҳисса қўшган кишиларни ёдга олади. Биз ҳам Буюк Ғалаба учун қон тўккан, меҳнат қилган барча ҳамюртларимизни улуғ айём билан муборакбод этамиз.

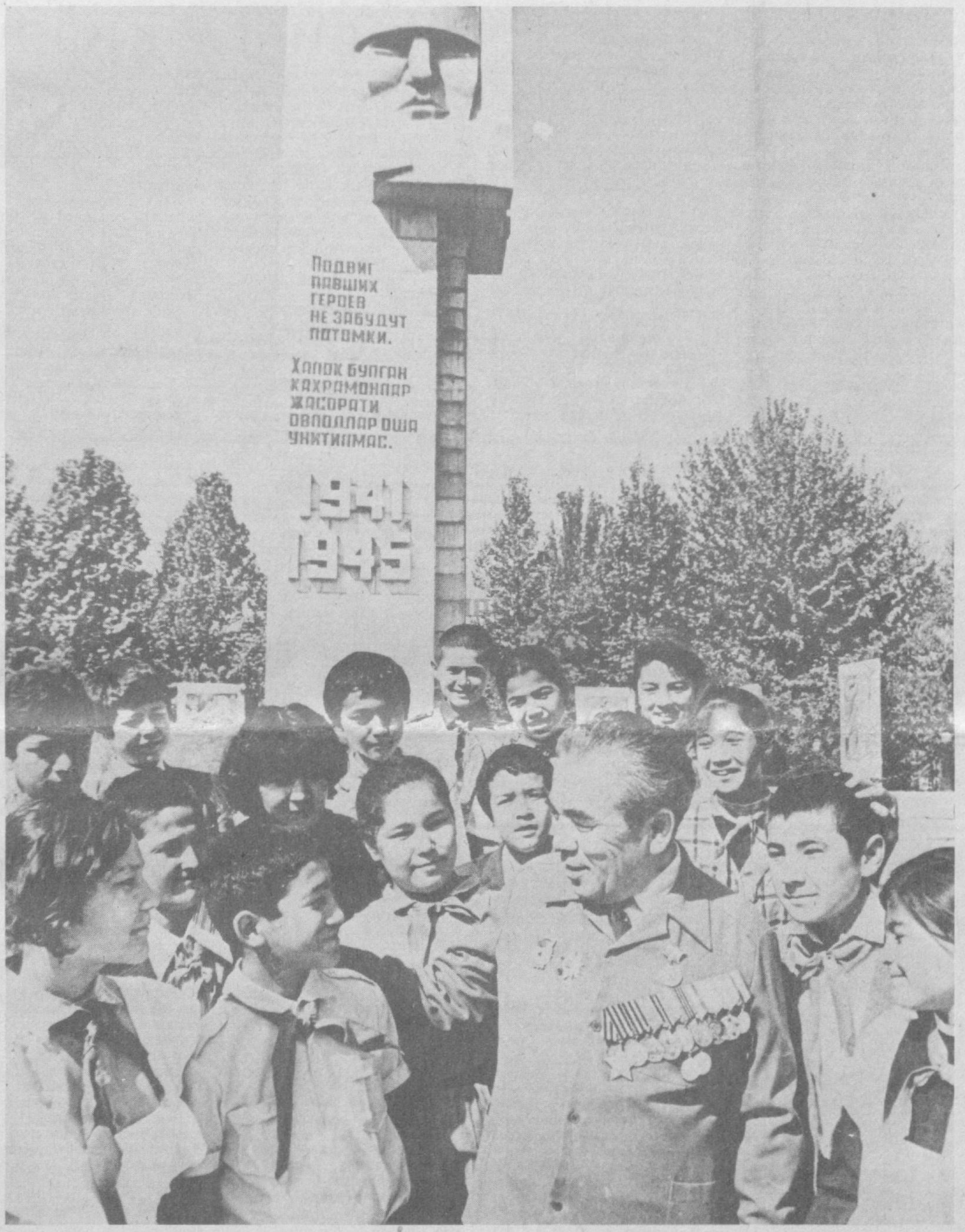

Суратда: Карим Нурмуҳамедов ўқувчилар даврасида. А. Зуфаров фотоси.

Фикрлар бир жойдан чиқди

— Бугун Охунбобоев номли колхозда цех партия ташкилотининг йиғилиши бўлади, — деди район партия комитетининг инструктори О. Омонов. — Йиғилишда Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси делегатлигига номзод кўрсатилади. Иштирок этишингиз мумкин.

Йиғилишга коммунистлар билан бирга партиясизлар ҳам келишган эди. Баъзилари ўз фикр-мулоҳазасини билдириш истагида бўлса, бошқалари номзод ҳақида тўлароқ маълумот олишга қизиқишарди.

Йиғилишда кўпгина илғорлар номи тилга олинди. Лекин бригада бошлиғи Эркин Каримов ҳақида алоҳида гап борди.

—Нега биз Эркин Каримов номзодини тавсия қилаяпмиз? — деди участка бошлиғи Зулфиқор Рўзиматов. — Чунки, колхозимиз аъзолари уни ҳаммадан кўра яхшироқ билишади. Эркин фақат план учун эмас, одамлар ҳақида ҳам қайғуради. Қолаверса, етакчи коммунист сифатида коллектив ўртасида обрў-эътибор қозонган. У 17 ёшидан бери далада. Ҳалол меҳнати туфайли эл-юрт ҳурматини қозонди. 1980 йилдан буён бригадага етакчилик қилиб келаяпти. У одамлар қалбига йўл топишнинг ҳадисини олган. Одамларни орқасидан эргаштира олади. Шунинг учун ҳам ҳар йили у бошчилик қилаётган коллектив аъзолари зиммаларига олинган пахта ва каноп етиштириш планларини ошириб бажариб келишмоқда. Э. Каримовнинг ташаббуси билан колхозда резерв кадрларнинг иқтисодий ўқуви ташкил этилди. Бу мақтовга лойиқ ишдир. Ўқув қатнашчилари дала ва фермаларда бўлиб колхозчиларга хўжалик ҳисобини жорий этиш, ҳисоб-китоб билан иш юритишни ўргатмоқдалар.

— Мен ҳам делегатликка Эркин Каримов номзодини кўрсатмоқчи эдим, — деди колхозчи Набижон Фозилов. — Чунки, Каримов хўжалигимиздаги ишбилармон бригадирлардан саналади. Айни пайтда жамоат ишларида активдир. Цех партия ташкилоти секретарининг ўринбосари, колхоз партия комитети ҳузуридаги аттестация комиссияси аъзоси сифатида катта сиёсий ва ташкилотчилик ишларини олиб боряпти. Менинг фикримча, конференция делегатлигига Э. Каримов номзодини кўрсатиб хато қилмаймиз.

Сўзни колхоз партия комитетининг секретари Жаҳонгир Қосимхўжаев олади.

— Ҳозир мамлакатимизда қайта қуриш жараёни давом этмоқда, — деди у. — Бу жараён албатта, кимнинг нимага қодир эканлигини кўрсатаяпти. Эркин Каримов қайта қуриш, демократия шароитида ишга ижодий ёндошиб, энг юқори кўрсаткичларга эришаяпти. У бошлиқ бригада ўтган йили ҳар гектар ердан 33 центнердан пахта, 196 центнердан каноп етиштирди. Коллективнинг бу йилги нияти яна ҳам катта. Пахта ҳосилдорлигини 34 центнерга, каноп ҳосилдорлигини эса 200 центнерга етказишмоқчи.

— Мен сўзга чиқишдан олдин гапнинг очиғини айтсам анча ҳаяжонландим, — деди цех комсомол ташкилотининг секретари Фахриддин Асомов. — Сабаби Эркин ака Каримов кўпларга устоз. Ёшларимиз номидан айтишим мумкинки, делегатликка унинг номзодини кўрсатиб адашмадик. У ишончимизни, шубҳасиз, оқлайди.

Шу куни Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхоз партия комитетининг кенгайтирилган мажлиси ҳам бўлиб ўтди. Мажлис цех партия ташкилоти коммунистларининг Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси делегатлигига Э. Каримов номзодини кўрсатиш ҳақидаги таклифини бир овоздан маъқуллади.

Р. ЙЎЛЧИЕВА,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА УЧРАШУВ

7 май куни КПСС Марказий Комитетида оммавий ахборот воситалари, идеология муассасалари ва ижодий союзларнинг раҳбарлари билан учрашув бўлиб ўтди. Бўлажак XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига тайёргарлик масалалари муҳокама қилинди.

Учрашувни КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев очди.

Фикрлашувда «Советский союз» журналининг бош редактори Н. М. Грибачев, «Наш современник» журналининг бош редактори С. В. Викулов, «Новий мир» журналининг бош редактори С. П. Залигин, «Правда» газетасининг бош редактори В. Г. Афанасьев, «Октябрь» журналининг бош редактори А. А. Ананьев, «Известия» газетасининг бош редактори И. Д. Лаптев, «Знамя» журналининг бош редактори Г. Я. Бакланов, «Новости» матбуот агентлиги правлениесининг раиси В. М. Фалин, СССР театр арбоблари союзи правлениесининг раиси К. Ю. Лавров, СССР Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитетининг раиси М. Ф. Ненашев, «Комсомольская правда» газетасининг бош редактори Г. Н. Селезнев, Бутуниттифоқ музика жамияти правлениесининг раиси И. К. Архипова, СССР ёзувчилар союзи правлениесининг биринчи секретари В. В. Карпов, «Театр» журналининг бош редактори А. Д. Салинский ўртоқлар иштирок этдилар.

Демократия ва ошкораликни янада ривожлантиришда, ижтимоий турмушни социализмга ёт ҳодисалардан тозалашда матбуотнинг роли кучайиб бораётганлиги қайд этиб ўтилди. XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси арафасида оммавий ахборот ва пропаганда воситалари турмушимизнинг барча томонларини янгилашда яна ҳам зўр ғайрат билан ёрдам беришлари, қайта қуриш давомида юзага келаётган барча илғор нарсаларни қўллаб-қувватлашлари, тўпланган илғор тажрибани умумлаштириб, пропаганда қилишлари керак.

Учрашув сўнггида М. С. Горбачев нутқ сўзлади.

Учрашувда Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, В. П. Никонов, Н. Н. Слюньков, А. Н. Яковлев, В. И. Долгих, Г. П. Разумовский, О. Д. Бакланов, А. П. Бирюкова, А. Ф. Добринин, А. И. Лукьянов, В. А. Медведев ўртоқлар қатнашдилар.

Учрашув тўғрисидаги муфассал ҳисобот эълон қилинади.

(ТАСС).

СССР МУДОФАА МИНИСТРИНИНГ БУЙРУҒИ

1988 йил 9 май №: 170 Москва шаҳри

Солдат ва матрос, сержант ва старшина ўртоқлар!

Прапоршчик ва мичман ўртоқлар!

Офицер, генерал ва адмирал ўртоқлар!

Улуғ Ватан урушининг қатнашчилари ва СССР Қуролли Кучларининг ветеранлари, ўртоқлар!

Қаҳрамон совет халқи, унинг шавкатли Қуролли Кучлари бундан қирқ уч йил муқаддам Коммунистик партия раҳбарлигида Улуғ Ватан урушида ғалаба қозондилар, фашизмни тор-мор этдилар, Ватан озодлиги ва мустақиллигини қаттиқ туриб ҳимоя қилиб қолдилар, Европа халқларини халос этдилар, инсониятга тинчлик ва социал тараққиёт истиқболларини очдилар.

Аскарларнинг, халқ лашкарлари жангчиларининг, партизанлар ва падпольечиларнинг сўнмас жасоратлари, ишчилар синфи, деҳқонлар, зиёлиларнинг — ўз жонини аямай фронтда ва мамлакат ичкарисида ғалаба учун жанг қилган барча кишиларнинг фидокорона меҳнати замондошлар ҳамда келгуси авлодларнинг хотирасида абадий сақланиб қолади. Уларга шон-шарафлар бўлсин! Совет халқи бошқа мамлакатларнинг армиялари ва ватанпарварлари, қаршилик кўрсатиш ҳаракати ҳамда антифашистлар подпольеси қатнашчилари фашизмни тор-мор этишга қўшган ҳиссани юксак қадрлайди.

Буюк Ғалаба байрами жамиятимиз турмушининг барча соҳаларини революцион қайта қуриш ва янгилаш даврида нишонланмоқда. Совет Иттифоқи Улуғ Ватан урушининг сабоқларини эътиборга олиб, ҳозирги замон реалликларини объектив таҳлил этишга таяниб қардош социализм мамлакатлари билан биргаликда янгича сиёсий тафаккурни изчиллик билан рўёбга чиқармоқда, ядросиз ва зўравонликсиз дунёни барпо этиш учун фаол курашмоқда. Бу йўлда дастлабки қийин қадамлар қўйилди, аммо ҳали ишончли тинчлик гарантияланган эмас, ядро уруши хавфи бартараф қилинмаган. Реакцион империалистик доиралар бир томонлама ҳарбий афзалликларга эга бўлиш, халқаро муаммоларни ҳал этишда кучдан фойдаланиш йўлидаги уринишларидан воз кечмаяптилар. Шундай шароитда СССРнинг Қуролли Кучлари Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатларнинг армиялари билан биргаликда ўзларининг мудофаа вазифасини пухта бажармоқдалар, социализм ва халқлар хавфсизлиги посбонлигида ҳушёр турибдилар. Социалистик Ватаннинг ҳозирги ҳимоячилари кекса авлодларнинг жанговар анъаналарини муносиб равишда давом эттирмоқдалар, жанговар ва интернационал бурчларини мардонавор адо этмоқдалар.

Жангчиларнинг коллективларида ижобий жараёнлар чуқурлашмоқда, талабчанлик ва ишчанлик кучаймоқда, расмиятчиликка ва турғунлик ҳолатларига қарши кураш олиб борилмоқда. Армия ва Флот турмушини демократиялаш жараёни тобора кенгаймоқда. XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига тайёргарлик Армия ва Флотда ҳушёрликни, жанговар тайёргарликни ошириш, уюшқоқлик ҳамда интизомни мустаҳкамлаш учун янги омил бағишламоқда.

СССР Қуролли Кучларининг шахсий составини, ветеранларини, Улуғ Ватан урушининг барча қатнашчиларини Ғалаба байрами билан табриклайман ва қутлайман.

1941 — 1945 йиллардаги Улуғ Ватан урушида совет халқи қозонган Ғалабанинг 43 йиллигини нишонлаш юзасидан буюраман:

Бугун, 1988 йил 9 май маҳаллий вақт билан соат 22 да Ватанимиз пойтахти — Қаҳрамон шаҳар Москвада, Иттифоқдош республикаларнинг пойтахтларида, қаҳрамон шаҳарлар Ленинград, Волгоград, Одесса, Севастополь, Новороссийск, Керчь, Тула, Смоленск, Мурманскда, қаҳрамон Брест қалъасида, шунингдек Калининград, Львов, Ростов-Дон, Куйбишев, Свердловск, Новосибирск, Чита, Хабаровск, Владивосток ва Североморск шаҳарларида тўплардан бир йўла ўттиз марта ўқ узиб, байрам салюти берилсин.

Ватанимиз озодлиги ва мустақиллиги учун жангларда ҳалок бўлган қаҳрамонларга абадий шон-шарафлар!

Яшасин қаҳрамон совет халқи ва унинг шавкатли Қуролли Кучлари!

Яшасин барча ғалабаларимизнинг илҳомчиси ва ташкилотчиси — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!

СССР Мудофаа министри,
Армия генерали
Д. ЯЗОВ.

ҚАЛБДА МАНГУ АЛАНГА

ИНСОН БОРКИ, элини астойдил севса, ўзи ҳам ҳамиша ардоқда бўлар экан. Карим Нурмуҳамедов ана шундай эъзозга эришган фидокорлардан бири. Уни биргина Тошкент районида эмас, областимизда ҳам меҳнат ва Улуғ Ватан уруши ветерани, малакали мутахассис, истеъдодли раҳбар сифатида қадрлашади. Бу бежиз эмас, албатта. Ана шундай иззат-икромларнинг ҳаммасига у фидокорлиги, одамларга бўлган меҳри-муҳаббати туфайли эришмоқда.

Ветераннинг умр йилномаларини безаб келаётган зарварақлар орасида, Улуғ Ватан уруши жангларидаги мардлиги, сидқидиллиги ҳақидаги ҳикоя қилувчи саҳифалар ҳам диққатга лойиқдир...

Кўпгина тенгқурлари қатори Карим ҳам 18 ёшида фронтга отланди. Вазият эгнига солдатлик либосини кийганларнинг узоқ тайёргарлик кўришларига имкон бермасди. Улар Семипалатинскда бир ойлик курсни тугатишгач, Брестга йўл олишди. Карим биринчи бор жанг нималигини ана шу қаҳрамон шаҳарда билди. Янги келиб қўшилганлар орасидан автомат, пулемётда бенуқсон отадиганлар танлаб олинди. Кекса командир ўрта бўйли, миқти гавдали ўзбек йигитига «Максим» пулемётини топширар экан, «Душманга қирон келтиришингга аминман» дея ишонч билдирди.

Дарҳақиқат, Карим Нурмуҳамедов шиддатли жангларда бу ишончни оқлади. У биринчи Белорус фронтининг 68-гвардиячи дивизиясига қарашли 209, кейинчалик 277-ўқчи полкларида матонат кўрсатди. Жанговар варақаларда, дивизия газеталарида тошкентлик ўғлоннинг довюраклиги, эпчиллиги ҳақида тез-тез хабарлар, лавҳалар босиларди. У аълочи ўқчи сифатида шарафланарди.

Айниқса, жасур йигит Варшавани немис-фашистлардан тозалашда, Одер учун олиб борилган жангларда мардлик кўрсатди. Пулемёти билан Германия шаҳарларида малъунлар додини берди. Берлиндаги жанглардан бирида эса у оғир яраланди. Шунда ғалаба байроғи Рейхстаг устида ҳилпираётган эди. Уни фронт орқасига — госпиталга жўнатишди. Уруш мард ўғлон учун асоратсиз бўлмади. Бир оёғи кесиб ташланди.

Карим Нурмуҳамедовнинг иродаси букилмади. У госпиталдан соғайиб чиққач, қадрдон она шаҳри Тошкент бағрига қайтди. Ўқиб-ишлашда давом этди. Дастлаб ўрта махсус билим юртини, кейин олий мактабни битириб турли лавозимларда хизмат қилди. У Тошкент шаҳар Фрунзе район ижроия комитетида, Коммунал хўжалик министрлигида ишлади. Кейинчалик эса Тошент районидаги «Келесгаз» идорасига бошлиқ қилиб тайинланди.

Карим Шерхонович бошчилигидаги 76 кишидан иборат коллектив район территориясида газлаштириш бўйича катта ишларни амалга оширди. Райондаги саккизта колхоз, учта совхоз, иккита илмий тадқиқот институтлари, 16450 хонадон зангори оловдан баҳраманд.

— Қайта қуриш муносабати билан газлаштириш бўйича биз кооперативлар тузганмиз, — дейди К. Нурмуҳамедов. — Ҳозир «Деловик» ва «Бинокор» кооперативлари ишлаб турибди. Улардан бири газ тармоқларини ўтказиш билан шуғулланади. Иккинчиси хонадонларни газлаштирмоқда.

Албатта, районнинг хўжаликларини, Келес шаҳрини газлаштириш бўйича қўлга киритган ютуқлар биргина менга боғлиқ эмас, — дейди К. Нурмуҳамедов. — Бунда Эмиль Курмашев, Сайфулла Билолов, Зоҳид Раҳимжонов, Ғофир Усмонов, Тўра Қурбонов, Рихсихўжа Абдувалиев каби мутахассислар, газ тарқатувчиларнинг ҳиссаси катта.

— Биз Карим ака билан фахрланамиз, — деди суҳбатда «Келесгаз» идораси Дарҳон участкасининг бошлиғи Сайфулла Билолов. —Унинг юрагида Улуғ Ватан уруши йилларида пайдо бўлган аланга ҳамон ўша ҳарорат билан жўшяпти. Карим Шерхоновичнинг ғайрати ва ташаббускорлигига биз қойил қоламиз.

Ҳа, мутахассис ҳақ. Карим Нурмуҳамедов дилидаги ёлқин тобора жўшқинроқ ловиллаяпти. Бу одамларга меҳр ва муҳаббат алангасидир. Унинг қайноқ тафти дилларга, хонадонларга шуур бағишламоқда. Бундайларга ҳавас қиласан, киши

С. ҲАСАНОВ.

ВАТАНИМИЗНИНГ ЖАНУБИЙ ҚАЛҚОНИ

Бунёд этилганига 70 йил тўлган Қизил байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи ўз тарихи мобайнида кураш ва ғалабаларнинг шонли йўлини босиб ўтди. 1918 йилнинг 4 май куни Халқ Комиссарлари Советининг В. И. Ленин имзо чеккан декрети асосида ташкил этилган округ Ватанимиз жанубининг ишончли қалқонига айланди. Туркистончи жангчилар Ўрта Осиё республикаларида совет ҳокимиятини ўрнатишга, босмачи тўдаларини тор-мор этишга катта ҳисса қўшдилар. Уларнинг Улуғ Ватан уруши йилларида кўрсатган жасорати ҳам беқиёсдир.

Округда камол топган 800 нафардан кўпроқ жангчи Совет Иттифоқи Қаҳрамони бўлди, тўрт киши эса бу унвонга икки марта сазовор бўлди.

Ҳозирги авлодга мансуб бўлган жангчилар округнинг шонли анъаналарини давом эттирмоқдалар. Кўпгина солдатлар, сержантлар, прапоршчиклар ва офицерлар жанговар ва сиёсий тайёргарликдаги муваффақиятлари учун давлатнинг юксак мукофотлари билан тақдирландилар.

7 май куни Тошкентда Қизил байроқ орденли Туркистон ҳарбий округининг 70 йиллик юбилейига бағишланган тантанали йиғилиш бўлди. Йиғилишни округ ҳарбий кенгашининг аъзоси—Сиёсий бошқарма бошлиғи, генерал-лейтенант А. И. Овчинников очди.

Қизил байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи қўшинлари қўмондони, армия генерали Н. И. Попов «Ватанимиз жанубий чегаралари посбонлигида 70 йил» деган мавзуда доклад қилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. П. Анишчев Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг туркистончи жангчиларга табрикномасини ўқиб эшиттирди.

Йиғилишда СССР мудофаа министрининг ўринбосари, СССР мудофаа министрлигининг бош инспектори, армия генерали М. И. Сорокин, армия генерали М. М. Зайцев, Туркманистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Б. Ё. Ёзкулиев, СССР халқ артисти И. Д. Кобзон нутқ сўзладилар.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси П. Ҳабибуллаев, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Ғ. Ҳ. Қодиров, Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари С. М. Нестеренко, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. П. Романовский, Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари Т. А. Алимов, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Б. Ф. Сатин, армия генерали Н. Г. Ляшченко иштирок этдилар.

Шу куни Қизил байроқ орденли Туркистон ҳарбий округининг ҳарбий кенгаши округ ветеранлари, граждандар уруши ва Улуғ Ватан уруши ветеранлари шарафига қабул маросими ўтказди. Юбилей тантаналарининг қатнашчилари Ўзбекистон пойтахти марказий майдонидаги В. И. Ленин ҳайкали пойига ва Номаълум солдат қабрига гуллар қўйишди. (ЎзТАГ).

БУЮК ҒАЛАБАНИНГ 43 ЙИЛЛИГИ

XXXXIII

Ҳеч ким, ҳеч нарса унутилмайди

НОМАЪЛУМ СОЛДАТ БЎЛМАСЛИГИ КЕРАК

Улуғ Ватан уруши Ватанимизни 20 миллион фарзандидан жудо этди. Отам ҳам урушдан қайтмади. Кўп йиллар зор-интизор кутдик, дарак бўлмади...

Отам Ватан ҳимоясига отланганда онам йигирма саккиз ёшида беш ўғил билан қолди. Каттамиз ўн бирда, энг кичиги мен — бир ярим ойлик чақалоқ.

Шоира Зулфия:

Уруш! Номинг ўчсин жаҳонда,
Ҳамон битмас сен солган алам.
Сен туфайли кўп хонадонда
Ота номли буюк шодлик кам, —

деганда минглаб оилалар қатори бизнинг оиланинг ҳам дилидагини ифодалаган. Турмушнинг аччиқ изтиробларини мардонаворлик билан енгган азиз онамиз емай едириб, киймай кийдириб, фарзандларини вояга етказдилар. (Шу ўринда оиламизга оғир дамларда «фронтчининг оиласи» деб ёрдамлашган колхозимизнинг ўша пайтлардаги раислари Дадажон Мўминжонов, Қурвон Маъмуровлар хотирасини ҳурмат-эҳтиром билан ёдга оламан).

... 1944 йилнинг кузида Калинин район ҳарбий комиссариатидан отамнинг бедарак кетгани ҳақида хат келган эди. Шуваждан кўнглимиз ҳижил, лекин отамнинг тақдири ҳақида аниқ маълумотларга эга бўлиш ниятида турли жойларга мурожаат этдик, кўп изладик, лекин ҳеч ердан бирор аниқ маълумот ололмадик.

Йиллар шу зайлда ўтди. 1985 йилнинг январида район социал таъминот бўлимига мурожаат этдим. Орадан бир ярим ойлар ўтгач, (1986 йил 16 февраль) архивдан ўша пайтлардаги «Дело»ни топишганини маълум қилишди. Варақлар эканман, шунча йиллар ўтган бўлишига қарамай, ҳали сиёҳнинг ранги қандай ёзилган бўлса, шу ҳолда сақланган онамнинг номига ёзилган «Қора хат»га кўзим тушди.

Уни олиб уйга югурдим. Ўпкам тўлиб, кўз ўнгим хиралашарди. Ахир бу хатда мардлик кўрсатиб ҳалок бўлган отамнинг қабри ҳам аниқ кўрсатилган эди-да...

1986 йилнинг августида йўлга отландик. Шчорс шаҳар ҳарбий комиссари бизни илиқ қарши олди. Комиссар ўзимиз бораверамиз дейишимизга қарамай, бизни машинасида қишлоққа олиб кетди. Йўл-йўлакай бир неча қишлоқларни босиб ўтдик. Ҳар бир қишлоқда тўхтаб қардошлик қабристонларини кўрсатиб, изоҳлаб борди. Рудная қишлоғида қишлоқ Совети раиси Лидия Фёдоровна Гаркун бизни кутиб олди. Бирпасда фашистлар зулмини, қишлоқни қўшинларимиз томонидан озод этилишини ўз кўзи билан кўрган кишиларни тўплади. Улар кўрган-кечирганларини украин ва рус тилларини аралаштириб ҳаяжон билан ҳикоя қилиб беришди.

... Фашистлар, айниқса, чекинаётганда зулмни жуда кучайтирган, қишлоқ аҳолисидан кўпларини осган, отиб ташлаган экан. 1943 йилнинг 18 сентябрида қўшинларимиз ҳужумга ўтиб, қишлоқни озод қилишибди. Уни озод этишда мардларча ҳалок бўлганларни тантанали равишда дафн этишибди. Дафн маросимининг гувоҳи бўлганлар жангчиларнинг кўплари осиёликлар эканлигини таъкидлашди.

Қардошлар қабристонига борганимизда қабристон атрофи панжара билан ўралганлиги, ҳар хил гуллар очилиб турганлигининг гувоҳи бўлдим. Ичкарига киргач, мармар тахталарни, гулларни сийпаладик. Алам, изтироб кўз ёшлари қуйилиб келарди. Қабристон тупроғини кўзимизга суртдик. Гулдасталар қўйдик.

Қишлоқ Совети раиси Л. Ф. Гаркун уч кун биз билан бирга бўлди. Уруш бўлган жойлар, траншеялар ўрнини, қишлоқдаги ўрта мактабни кўрсатди. Мактабда жанговар йилларга бағишлаб музей ташкил этилган экан, экспонатлари билан таништиришди. Қишлоқ аҳли бизларга жуда самимият кўрсатди.

Биз ҳозир ҳам қишлоқ Совети билан хат ёзишиб турамиз. Улар ўз хатларида «Халоскоримизнинг умр йўлдошлари — онангизни — онамизни эҳтиёт қилинг, доим соғ-саломат бўлсинлар!» — деб таъкидлашади. Яқинда яна хат келди. 8-март Халқаро хотин-қизлар байрами муносабати билан онамизни табриклаб, ёзда қишлоққа онамизни, албатта олиб боришимизни сўрашибди.

Рудная қишлоғига оёғи етган осиёликлардан фақат биз эканмиз. Шунинг учун ҳам қардошлик қабристонига қўйилганларнинг фамилиялари ва исмларини ёзиб келдик. Эҳтимол уларни ҳам бедарак кетган деб ўйлаган, уларни қидирганлар зора ўз яқинларини топа олишса. Мана улар, шу қабристонга дафн этилганлар:

Содиқов Тожиғани
Содиқов Икромиддин
Бобораҳимов Мирзаахмат
Иноғомов Исмоил
Тожиев Саъдулла
Туропов Ўрмон
Тожиаҳмедов Ахмат
Маликов Муроджон
Махамедов Маркул (эҳтимол Умарқулдир)
Маматқулов Эргашвой
Раҳмонов Абдулла
Алимов Сулаймон
Абдиев Ҳамдам
Акромов Муллабек
Ҳамидов Турдибой
Ҳасанов Агзам
Худойназаров Номоз
Маликов М.

Бахтимиз йўлида жонини фидо қилганларни доимо хотирлайлик. Агар шу қишлоқни озод этишда отам билан ёнма-ён жанг қилганлар бўлса, бизга хат йўллашса, оиламиз жуда хурсанд бўларди.

Бизнинг адрес: 702006. Тошкент область, Тошкент район, Кўктерак посёлкаси, С. Раҳимов колхози, С. Раҳимов кўчаси, 4-тупик, 5-уй. Ҳусановлар оиласи.

О. ҲУСАНОВ.

БЕРЛИННИ ТАСЛИМ ҚИЛГАН ЭДИЛАР

Совет жангчилари немис-фашист босқинчилари устидан узил-кесил ғалаба қозониш арафасида Берлин бўсағасида ва шаҳар кўчаларида шиддатли ҳаёт-мамот жангларини давом эттирдилар. Улар 1945 йил 30 апрель куни рейхстаг устига ғалаба байроғини ўрнатдилар ва 2 май куни Берлин шаҳрини батамом ишғол қилдилар.

Сўнгги ҳал қилувчи ҳужум жангларида фронтга Тошкент области районларидан йўл олганлар ҳам катта жасорат кўрсатдилар.

Қизил Армия сафига Чиноз районидаги Тельман номли колхоздан чақирилган Зоит Айтхўжаев гитлерчи босқинчиларга қарши 52-гвардиячи ўқчи дивизиянинг 153-гвардиячи ўқчи полки составида жанг қилган.

Берлин шаҳрида кўча жанги олиб борилаётган 1945 йил 27 апрель куни чорраҳалардан биридан ҳужум бошлаган рота жангчилари душман ўқ ёмғири остида ётиб қолишди. Бир группа жангчилар билан душман станокли пулемёти овозини ўчириш топшириғини олган З. Айтхўжаев гитлерчилар қароргоҳига яширинча яқинлашиб бориб, пулемёт ўт очиб турган ертўлага гранаталар боғламини улоқтиради. Пулемётнинг овози ўчиши билан рота ҳужумни давом эттиради.

Дивизия командири 1945 йил 2 августидаги 031/Н номерли буйруғига мувофиқ Зоит Айтхўжаевни III даражали Шуҳрат ордени билан мукофотлайди.

* * *

150-ўқчи дивизиянинг 469-ўқчи полкида миномётчи сифатида жангга тушган Қорабой Эшмуҳамедов Совет Армияси сафига Чиноз районидаги Яллама қишлоқ Советидан чақирилган.

У Берлин шаҳрини ишғол қилиш учун 1945 йил 22 апрелдан 2 майгача олиб борилган жангларда алоҳида мардлик ва довюраклик кўрсатди.

Миномёт ўқловчиси бўлган Қ. Эшмуҳамедов фашистлар устига бир неча ўн мина ёғдирди ва душманнинг битта замбарагини, иккита станокли пулемётини, 12 солдат ва офицерини яксон қилди.

Дивизия командири 1945 йил 23 майдаги 073/Н номерли буйруғига биноан Қорабой Эшмуҳамедовни III даражали Шуҳрат ордени билан мукофотлади.

Холмаҳамат Элчиев фронтга Янгийўл районининг Ниёзбоши қишлоқ Советидаги «Оқ олтин» колхозидан жўнаган. У немис-фашист босқинчиларига қарши олиб борилган жангларда 76-ўқчи дивизиянинг 216-ўқчи полки составида қатнашган.

Ўқчи Ҳ. Элчиев Одер дарёсининг ғарбий қирғоғидаги душман мудофаасини ёриб ўтиш ва Берлинга ҳужум қилиш мақсадида ўтказилган операцияларда мардлик ва жасурлик намунасини кўрсатди. 1945 йил 2 ва 5 май кунлари Фелькинзее гарнизонида бўлган душман группировкаси жанубий-ғарбий шоссе орқали Берлин шаҳрига ёриб киришга уриниб кўради. Шу шоссени қўриқлаб турган Элчиев зиммасига душманни шаҳарга яқинлаштирмаслик вазифаси юклатилган эди. Шунга кўра у қўл пулемётидан ўт очиб, группировка қарши ҳужумини қайтаради. Элчиев фашистларнинг 13 солдатини қириб ташлаб, тўрттасини асир қилиб олади.

Дивизия командири 1945 йил 8 июндаги 050/Н номерли буйруғига асосан Холмаҳамат Элчиев III даражали Шуҳрат ордени билан мукофотланди.

* * *

Совет Армияси сафига Бекобод районидаги Дзержинский номли колхоздан чақирилган Сангин Почеумаров ҳам фашист газандаларга қарши 4-гвардиячи кавалерия дивизиясининг 16-гвардиячи кавалерия полки составида миномёт мўлжалловчиси сифатида жангга тушган.

Улуғ Ватан уруши фронтларида кўрсатган жасоратлари учун Шуҳрат орденларининг тўла кавалери бўлган С. Почеумаров Берлин шаҳри бўсағасида олиб борилган шиддатли жангларда ҳам алоҳида довюраклик кўрсатди.

Шпрее дарёсидан ўтилган 1945 йил 23 апрель куни гитлерчи босқинчилар билан қилинган жангда миномётидан аниқ мўлжалга олиб ўт очган С. Почеумаров 16 гитлерчи автоматчини ва бир қўл пулеметини яксон қилди.

Хаупт-гросс каналидан ўтилган 30 апрель куни у миномётини ишга солиб, душман миномёти овозини ўчирди, шахсий қуролидан ўт очиб, тўрт гитлерчини ер тишлатди.

СССР Олий Совети Президиумининг 1946 йил 15 майдаги Фармонига мувофиқ Сангин Почеумаров I даражали Шуҳрат ордени билан мукофотланди.

Мажид САМАДОВ,
Берлин шаҳри учун олиб борилган жанг иштирокчиси, СССР Ёзувчилар союзининг аъзоси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган журналист.

1945 йил 24 июнда Москвадаги Қизил майдонда ўтказилган Ғалаба паради шон-шуҳратларга бурканган армиямизнинг, қаҳрамон жангчиларимизнинг чинакам тантанасига айланди. Орденлар ва ҳилпираётган орден ленталари қадалган байроқлар остида Ҳаракатдаги Армиянинг барча фронтларидан йиғилган қўшма полклар минбар олдидан ўтгач, барабан садолари остида майдонда жангчиларнинг янги колоннаси пайдо бўлди. Уларнинг ҳар бири қўлида немис байроғи бор эди. Ғолибона жангларда ўлжа сифатида қўлга киритган 200 та душман байроғини ғолиблар Қизил майдонга олиб келдилар ва минбар қаршисига келиб, уларни мавзолей пойига ташладилар. СУРАТДА: совет жангчилари немис қўшинларидан ўлжа олинган байроқлар билан.

ТАСС фотохроникаси.

ЗАМОНАВИЙ АНЪАНАЛАР

ҒАЛАБА БОҒИ ҲОСИЛГА КИРДИ

«Паркент» совхоз-заводи ишчилари буюк Ғалабанинг 40 йиллиги арафасида «Қуёш» комплексига олиб борувчи катта йўл бўйидаги тепаликни ўзлаштириб 40 гектарлик боғ ташкил этишган эди. Ўша йили боғга юзлаб туп шафтоли, олма, нок, ток ва бошқа хил мевали кўчатлар ўтказилди. Бу йил улар шиғил ҳосилга кирди.

— Куни кеча боғларни айланиб чиқдим, — дейди боғбонлар бригадаси бошлиғи Тўраахмад Мираҳмедов. — Ўтган йили нишона берган туплардан бу йил бемалол 300 тонна узум, 30 тонна шафтоли йиғиштириб олиш мумкин. Баҳорда Ғалаба боғини яна ҳам кенгайтирдик. Қўшимча 13 гектар ер ўзлаштириб, яна кўплаб мевали кўчатлар экдик. Уларнинг ҳаммаси тутиб, кун сайин кўкка томон бўй чўзмоқда.

Совхоз-заводда ҳар бир тарихий санага бағишлаб янги боғлар яратиш, кўчат ўтказиш яхши анъанага айланган. Шу боисдан ҳам боғлар бағри тобора кенгайиб бормоқда. Буюк Ғалаба шарафига яратилган боғ ҳам бу йилдан ўз неъматларини эл дастурхонига инъом этаяпти.

Д. НАСРИДДИНОВ,
Паркент райони.

ЖАНГЛАРДА ТОБЛАНИБ...

1942 йилнинг июнида, мамлакатимизнинг Ғарбий чегараларида шиддатли жанглар давом этаётган бир пайтда, Ғуломжон Султонов Ватан мудофаасига отланди. У Ижевск яқинидаги ёрдамчи полкда маълум тайёргарликдан сўнг, Шимолий-Ғарбий фронтга жўнатилди. Москва-Ленинград-Октябрь темирйўлининг Лечково станцияси учун бўлган жангларда Ғуломжоннинг ўнг оёғи яраланди ва у ердан госпиталга жўнатилди. Даволаниб чиққач, Ғ. Султонов яна ёрдамчи полк ихтиёрига кетди. Кейин қисқа муддатли офицерлар тайёрлаш мактабида ўқиди.

У 127-алоҳида ўқчи бригадасининг 3-батальонида миномётчилар взводига командирлик қилди. 1943 йилнинг августида Старая Русса учун бўлган жангларда қаҳрамонлик кўрсатгани учун «Қизил Юлдуз» ордени билан тақдирланди. 1944 йилда Болтиқбўйи-Белорус фронтида жанговар топшириқларни аъло даражада бажарганлиги учун иккинчи марта «Қизил Юлдуз» ордени билан ҳамда I даража Ватан уруши ордени билан мукофотланди. Ватанимиз немис-фашистлари зулмидан озод этилганидан кейин, у Польшани душмандан тозалашда ҳам фаол иштирок этди.

Жасоратли 1-Белорус фронти жангчилари Одер дарёсининг ғарбий соҳилида туриб 1945 йил 16 апрель тонготарида прожекторларнинг кучли нурлари ва артиллерия кўмагида душман истеҳкомларини ёриб ўтиб, Берлин томон йўл олишди. Бу операцияда жангчилар мардлик намуналарини кўрсатиб, душманнинг бир қанча техникаларини ер билан яксон қилишди.

Шуниси эътиборга сазоворки, совет кишилари Ленинградни 900 кун мобайнида ҳимоя қилишган бўлишса, душман Берлинни бир ҳафта ҳам ушлаб тура олмади. Қўшинларимизнинг тўхтовсиз ҳужумлари натижасида қанчалик жанг оғир бўлмасин, қанча кўп қурбонлар берилмасин, совет жангчилари Рейхстаг устига Ғалаба байроғини қададилар. Ана шу қутлуғ шарафга муяссар бўлганлар орасида Ғ. Султонов ҳам бор эди. Берлин учун жанглар ва Рейхстаг штурмида актив қатнашганлиги учун у Александр Невский ордени билан тақдирланди.

Ғуломжон Султонов айни кунларда республика миқёсидаги шахсий пенсионер, иқтисод фанлари кандидати, доцент. У бир неча фарзанд ва невараларнинг отаси. Собиқ жангчи офицер она юртимизнинг осмони ҳамиша мусаффо бўлиши, ёш авлод уруш даҳшатларига ҳеч қачон дучор бўлмаслиги йўлида ҳамон садоқат билан фаолият кўрсатмоқда.

Ҳ. УЗОҚОВ.

УЛАРНИ ТАНИЙСИЗМИ?

УЛУҒ ВАТАН уруши йилларида Псков областининг Пустошка райони территориясида ҳам душман билан шафқатсиз жанглар бўлган. Бу жангларда Ўзбекистондан кўплаб йигитлар қатнашиб, мардлик ва жасорат намуналарини кўрсатишди. Улардан 335 нафари шу ерда қаҳрамонларча ҳалок бўлди. Ҳозир уларнинг номлари Пустошкадаги 9 та қардошлик қабристонларида зарҳал ҳарфлар билан мангуга ёзиб қўйилган. Пустошкаликлар марҳум солдатлар хотирасини абадийлаштирдилар. Қабристонлар озода, супуриб-сидирилган, гуллар экилган, ёдгорликлар ўрнатилган. Бу ердан одам аримайди. Революцион ва бошқа байрамлар, анъанавий тадбирлар шу ерда ўтказилади. «Қизил изтопарлар», ҳарбий комиссариат, марказий музей ва бошқа айрим ветеранлар марҳум солдатларнинг, жумладан, ўзбекистонлик ҳарбийларнинг қариндош-уруғларини қидириб топиш бўйича актив иш олиб боришаяпти. Афсуски, ҳозирга қадар ўзбекистонлик жангчиларнинг жуда кам қисминигина қариндошлари топилган.

Сиз кўриб турган фотосуратда Пустошка районидаги Гульяти қардошлик қабристони тасвирланган. Биргина шу қабристонда 57 нафар ўзбекистонлик солдатларнинг қабрлари бор. Уларнинг номлари занглама металга ўйиб ёзилган. Мен у ерда бўлган пайтимда ҳамюртларимнинг исми ва фамилияларини ёзиб олдим. Қариндош-уруғлари топилиб қолар деган умидда уларнинг номларини газетхонлар эътиборига ҳавола қилаяпман.

ОДДИЙ СОЛДАТЛАР

Қурбонов Д.
Жамолов З. Х.
Каримов Н.
Сайдуллаев М.
Салахутдинов В. С.
Турдиев И.
Тўланов Б.
Хаитов А.
Хайрутдинов К.
Халимов А.
Йўлдошев Ш.
Юнусов А.
Ямбоев С. А.
Турсунов Ю.
Валиев А. В.
Рашенбеков А.
Рустамов А.
Муллажонов Л.
Муродов Г.
Мусаев Я. Т.
Носиров Д. С.
Нишонов К.
Оримбоев Д.
Пирматов Ш.
Мамирбоев И.
Мансуров К. С.
Қидирбоев С.
Зокиров С.
Зарипов А.
Исмагулов К.
Абдуллаев А.
Абдуллаев Б.
Одилов И.
Оманбоев И.
Орипов М.
Оханов М.
Орипов Р.
Ахметов Х.
Аҳмедов М.
Аҳмедов Э.
Акинбаев М.
Алланазаров Т. У.
Алжапаров К.
Ашракулов М.
Аюпов К.
Байгулов И. П.
Байрамов А. С.
Болабаев М. Г.
Бегматов А.
Бердиёров А.

ЕФРЕЙТОРЛАР

Шомуротов Х.
Содиқов В. Я.

КИЧИК СЕРЖАНТЛАР

Маматов Х.
Мадаминов М.
Сатторов Ю.
Солихов Ф. С.
Содиқов У.

ЛЕЙТЕНАНТ

Турсунов Ю.

Т. МАМАТОВ,
СССР Журналистлар союзининг аъзоси.

Автор фотоси.

ТАҲСИН ЎҚИР СОФДИЛ ЭЛ

Жаҳон бўйлаб одимлар
Ғалабамиз ғурури,
Ёвларни ер тишлатган
Ҳалоскорлик сурури.
Соф ниятли одамлар
Тасанно дер элимга,
Ҳамон дилларда ял-ял
Тўққизинчи Май нури.
Қонсираган қаттол ёв
Қарши чиқди қуёшга,
Зулматга чирмаб юртни,
Кулфат солмоқ чун бошга.
Тупроқ ийламоқ бўлди
Кўзлардан оққан ёшга.
Қайнаб қора қалбида
Манманликнинг қовури.
Ўйлади эл-элатлар
Дўстлик ипин узар деб,
Бир-бирига тикланиб,
Иттифоқни бузар деб,
Бу ўлканинг қудрати
Тўзим билмай тўзар деб,
Қилмоқ бўлиб бизларни
Итоаткор қул, чўри.
Эрк нурида шод юрган
Зулматга ҳеч кўнарми?
Бахт шавқин бир бор сурган
Хўрликка ҳеч унарми?
Шан ҳаёт гаштин кўрган
Зўрликка бўйсинарми?
Доғда қолди қасд қилган
Манфурларнинг манфури.
Юртнинг қаҳри бамисол
Бўлди ўт пуркар вулқон,
Ёв йўлига танти эл
Кўксини қилди қалқон.
Адолатга завол йўқ,
Адоватга камол йўқ,
Насиб бўлди ўзига
Бизга ёв қазган гўри.
Партиямиз бўлиб бош,
Барча эллар бир бўлди.
Навқирон қиз-йигитлар
Жангда мисли шер бўлди.
Ёв умиди тўзондай
Тарқаб қаро ер бўлди.
Қочди ортга дум қисиб
Оғзи қора қон бўри.
Ибрат бўлсин мангуга
Жангномамиз мактаби,
Қудрат, қурбимиз аён,
Тинчлик — юртим матлаби.
Қасд қилганлар қисмати—
Бўлар фашистлар каби.
Зафар бахш этар доим
Ватан берган қалб қўри.
Дунёга донг таратди
Ғалабамиз шарафи.
Таҳсин ўқур софдил эл.
Жаҳоннинг тўрт тарафи.
Ортаверсин ҳамиша
Тинчликсеварлар сафи,
Куррага ҳоким бўлсин
Тинч, тотувлик сурури.

Зоҳиджон ОБИДОВ,
Улуғ Ватан уруши ветерани.

• *Сиёсий докладчиларга ёрдам*

13 майда ўтадиган навбатдаги ягона сиёсий кун мавзуи:

ҚАЙТА ҚУРИШ МУВАФФАҚИЯТИ—

Шу кунларда коммунистлар, мамлакатнинг барча меҳнаткашлари Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси арафасида яшаб меҳнат қилмоқдалар. Конференция ўн иккинчи беш йилликнинг биринчи ярми якунларини чиқаради, партия раҳбарлигининг ленинча услубини тиклаш юзасидан олиб борилаётган катта ишни умумлаштиради ва таҳлил қилади, қайта қуриш, жамиятни демократия ва ошкоралик, туб иқтисодий ислоҳот орқали, социал сиёсатга янгича ёндашиш, жамиятни маънавий ва ахлоқий соғломлаштириш орқали революцион янгилаш юзасидан белгиланган режаларни амалга ошириш йўлларини аниқлаб беради.

Барча совет кишилари қатори Ўзбекистон, пойтахт областимиз меҳнаткашлари ҳам шу кунларда мамлакат келажаги, социализм тақдири учун масъулият ҳиссини оширмоқдалар, уларнинг янгиланишга бўлган ишончи, моддий ва маънавий ишлаб чиқаришни ривожлантиришни жадаллаштиришга бўлган ишончи мустаҳкамланиб бормоқда. Партия бошлаб бораётган йўлнинг тўғрилигига халқнинг ишончи КПСС Марказий Комитети Бош секретари Михаил Сергеевич Горбачевнинг Ўзбекистонда бўлган кунлари яна бир бор намойиш қилинди. М. С. Горбачев «Алгоритм» корхонасида бўлди. «Ленин йўли» ва Карл Маркс номли колхоз дала меҳнаткашлари билан учрашди, пойтахтимизнинг кўча ва майдонларида меҳнаткашлар билан суҳбатлашди, республика активи олдида катта нутқ сўзлади.

Ўртоқ М. С. Горбачев таъкидлаганидек, бизда қайта қуриш муваффақияти учун курашнинг ҳал қилувчи босқичи бошланди, деб айтиш учун ҳамма асослар бор. Ҳар ким нималар юз бераётганлигини фикрлаб кўришни, ўз ўрнини топишни, ўз мулоҳазасини айтишни, ўз ҳиссасини қўшишни ёки қўшилмаган нарсаси тўғрисида ўз мулоҳазасини айтишни истайди. Шунинг учун ҳозир партия ташкилотлари одамлар билан ишлаш чоғида демократияни, сиёсий маданиятни ўрганишлари, хўжалик юритишнинг янгича методларига амал қилишлари керак. Бунда ишни шундай олиб бориш лозимки, қайта қуриш ҳозироқ аниқ самаралар берсин ва совет кишиларининг турмуш ва меҳнат шароитларида яхшилик томон бурилиш бўлсин.

КПСС Марказий Комитети ҳаммамизга ана шундай намуна кўрсатмоқда. Марказий Комитет устун даражадаги, ҳаётий муаммоларни ажратиб олиб, уларни ҳал этишга даъват этмоқда. Бугунги кунда машинасозлик комплекси, инфраструктура тармоқлари жадал суръатлар билан ривожланмоқда. Социал соҳада сезиларли силжишлар юз бераётир. Масалан, соғлиқни сақлашга 6 миллиард сўмдан ортиқроқ маблағ ажратилди. Бу соҳанинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, дори-дармонлар билан таъминлаш чоралари излаб топилмоқда, врачлар ва медицина ходимларининг маоши оширилмоқда. Ёки халқ маорифи — мактабдан то олий ўқув юртигача ҳаммасини ислоҳ қилишни олиб кўрайлик. Озиқ-овқат программасининг ҳал этилиши, кенг истеъмол товарларини кўпайтириш ва уларнинг сифатини яхшилаш масалаларини ҳам айтиш мумкин. Уй-жой қурилишига қўшимча равишда саноат қурилишидан 10 процент капитал маблағ ажратиб олиб, уй-жой қурилишига берилди. Якка тартибда уй-жой қурилишидаги чеклашлар олиб ташланди, кооперативлар тузилди, қурилиш материаллари базаси мустаҳкамланмоқда.

Стратегик муаммоларни ажратиб олиш билан бирга айни вақтда ҳозирги кунда меҳнаткашлар ҳаётини яхшилайдиган кўпгина масалалар ҳам ҳал этилмоқда.

Бу йўлда ҳамма иш текис кетяптими? Албатта, текис кетяпти, деб айтолмаймиз. Қайта қуриш янги босқичида барча йўналишлардаги муаммоларнинг кенг миқёси, янгилиги айримларни чўчитиб қўйди. Айримлар нима қилишни билмай қолдилар. Қайта қуришга тўғридан-тўғри қарши чиқаётганлар ҳам бор. Эскичасига иш тутиб, буйруқбозлик қилиш ҳамон учраб турипти. Қишлоқни, завод, колхоз, район, шаҳарни ўз отамерос мулки деб ҳисобловчи одамлар ҳам бор. Шунинг учун КПСС Марказий Комитети қайта қуришни идеологик жиҳатдан таъминлаш вазифасини ҳаммамиз учун биринчи даражали вазифа деб ҳисобламоқда. Бунинг моҳияти шундаки, қайта қуриш ҳар қандай революция сингари онгни, фикрлашни қатъий, революцион тарзда янгилашни талаб қилади. Бусиз на базисда на сиёсий устқурмада туб ўзгартишларни амалга ошириб бўлмайди. Социализм потенциалига кенг йўл очиб берилгандагина бу ишлар амалга оширилиши мумкин. Халқ ошкоралик шароитида қаддини тик кўтариб. ўз ҳуқуқларини ҳис этди, унинг Совет ҳокимияти йилларида тўпланган юксак маълумотлилик потенциали бор. У жамият ҳаётида юз бераётган барча жараёнларда онгли равишда иштирок эта бошлади. Мана шунинг учун ҳам омманинг бу дадил интилишини ривожлантириш ана шу орқали қайта қуришни тўхтамай давом эттириш керак. Бу деган сўз ленинча социализм идеаллари халқ мулки бўлиб қолишига эришиш лозим демакдир. Буйруқбозлик — бюрократик усулларининг самарасизлиги уларнинг ҳозирги вазифалар характерига мувофиқ келмаслиги, эскириб қолганлигини ҳаёт тасдиқлади. Маъмуриятчиликдан, буйруқ беришдан, одамларга нисбатан ҳурматсизлик қилишдан қатъий равишда халос бўлиб, уларнинг эҳтиёжлари ва талаблари, фикр ва мулоҳазаларига эътиборли бўлиш лозим. Ана шунда кишиларнинг социал, сиёсий активлиги кучаяди, бу социалистик демократия амалга ошганлигининг ифодаси бўлади.

Бироқ қайта қуриш шароитида қабул қилинган яхши қарорлар ҳам баъзан тўла бажарилмай қолмоқда. Эски хатолар такрорланмоқда. Бу ҳақда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг VIII ва IX пленумларида, Тошкент область партия комитетининг қатор пленумларида гапириб ўтилди. Ваҳоланки ҳозиргача қилинган ишлардан кўра анча кўпроқ ишларни амалга ошириш мумкин эди. М. С. Горбачев республика активи билан бўлган учрашувда шуни уқтирдики, кейинги йилларда республика экономикасини ривожлантириш суръатлари пасайиб кетди, саноатда, қурилишда, айниқса, қишлоқ хўжалигида планлар бажарилмади. Ҳар йили уй-

Фронтчилар, орденларингизни тақингиз!

ИККИ ПАРАД ҚАТНАШЧИСИ

МАДАМИН Ражабовичнинг Улуғ Ватан урушида кўрган-кечирганлари ҳақида қанча ёзса ҳам оз. У Калинин фронтида, Москва мудофаачилари сафида, Курск-Орёл, Корсунь-Шевченко, Ясси-Кишинев, Будапешт сингари энг йирик жанговар операцияларда ўқчи взводига, полк разведкасига, автоматчилар ротасига командирлик қилган, яъни ҳамиша ўт чизиғида бўлган. Тўрт марта Ватан уруши орденлари билан мукофотланди. Биринчи Ғалаба паради — 1945 йил июнь ойида Москвада ва фашистлар Германияси устидан қозонилган Ғалабанинг 40 йиллигига бағишлаб 1985 йил 9 Майда ўтказилган ғолибларнинг иккинчи паради қатнашчиси ҳам бўлган киши тўғрисида қанча нарсаларни ҳикоя қилиб бериш мумкин! Бизга уруш ветеранлари Совети Тошкент секциясида у билан албатта учрашишни маслаҳат беришди.

Мадамин ака Улуғ Ватан урушининг тарихда мисли кўрилмаган фожиасига енгил-елпи ёндашишга, фронт воқеаларини тўқиб-чатишга қатъиян қарши. Шунинг учун у кишининг сўзларини айнан келтиришга ҳаракат қилдик.

Фашистлар Москва бўсағаларига яқинлашиб қолганда Мадамин ака мактаб партасидан тўғри урушга кўнгилли бўлиб кетди. Саратов областида қисқа муддатли тайёргарликдан ўтиб ҳарбий қасамёдни қабул қилиб, Калинин фронти жангчилари сафини тўлдирди.

Уруш биринчи йилининг даҳшатлари — душман босиб олган жойлардан Шарққа томон йўл олган кишилар оқими жанг майдонлари, кўча четларидаги беҳисоб мурдалар, гитлерчилар дорларига осилган чақалоқлар, хотин-қизлар, чоллар... Аммо фашистларга нафратинг вужудингни тўлдирса ҳам зирҳга ўранган душманга милтиқ билан қарши жанг қилиш осон эмасди. У Калинин фронтида ўт очиш нуқталарини аниқлаш учун разведкага борганликларини яхши эслайди. Бронетранспортерларга ўрнашиб олган гитлерчилар кўз очгани қўйишмасди. Шундай бўлса-да, совет разведкачилари олдинги чизиқ томон эмаклаб кетишаверди. Немис солдатлари дот ва дзотлардан ўқ узишни бошлади. Бунинг устига тўсатдан бронетранспортер пайдо бўлиб, ундан сакраб тушган гитлерчилар билан найзабозлик бошланиб кетди. Бу жангда Мадамин аканинг юраги ёнига ўқ тегди...

У госпиталда кўзини очганда кўкрагидан яраланганлигини, сал соғайгач санитар поездида Тошкентга юборишларини айтишди. Лекин жанг майдонини ташлаб тинч ҳаётга қайтишни истамади. Врачларнинг кўзини шамғалат қилиб: қисмига жўнаб қолди. Бақувват, ёш организм ўлимга чап бериб, тез соғая бошлаган бўлса ҳам яна қўлига милтиқ олиб, найзабозлик қилиш даражасида эмасди. У госпиталда бироз даволангандан сўнг Смоленск, Воронеж, Брянск фронтлари қисмларида ҳарбий хизматини давом эттирди.

Мадамин ака 1943 йилнинг ёзида Курск ёнида жойлашган қўшинларимиз сафига келиб қўшилди. Худди шу ерда у ВКП (б) аъзолигига қабул қилинди.

Шундан кейин уни разведка командирлари тайёрлаш курсига ўқишга юборишди. Курсни туғаллагач полк пиёда разведкаси взводига командирлик қилди. Солдатлари билан Украина, Молдавияни немис-босқинчиларидан озод этишда иштирок этди.

— Урушда тўрт йил бўлиб, кўп воқеаларнинг гувоҳи бўлдим, — дейди у. — Бугун полкка айтайлик, эллик янги жангчи келиб қўшилса, бир ҳужумдан сўнг улардан тўрт-бештаси сафда қоларди. Шу сабабли бўлса керак, фронтдаги бир кун бир йилдек ўтади, дейишарди. Мен ҳатто айрим солдатларимизнинг соатлар бузуқ, ҳеч жойидан қимирламайди, деб уларни чил-парчин қилганларини ҳам кўрганман.

Йилга тенг кунларни бошдан кечириб, ғалаба онларини кўришга муяссар бўлганлар орасида Мадамин ака ҳам бор эди. Унга яна ғолиблар номидан Ватанимиз юраги Москванинг Қизил майдонидаги парадда қатнашиш бахти кулиб боқди. Австриядан Москвагача поездда келганлари бир умр ёдидан чиқмайди. Ҳарбий эшелонлар деярли ҳар бир станцияда тўхтар, уларнинг вагонларини шу ерлик аҳоли ўраб олар, ғалаба билан қутлашар, фронтга кетган эрлари ва ўғиллари, ака-укаларини сўраб, суриштирардилар.

Ниҳоят улар 3 июнда Москвага етиб келдилар. 24 июнь эрталаб соат олтида колонналар саф тортди. Парадга машҳур қўмондон Рокоссовский қўмондонлик қилди. Ғалаба меъморларидан бири бўлган маршал Жуков парадни қабул қилди. Украина фронти жангчилари сафида шахдам одим отиб бораётган Мадамин Ражабовнинг кўксида 3 та Биринчи даража ва битта Иккинчи даража Ватан уруши орденлари разведкачилар командирининг мардлиги ва жасурлиги нишонларидек ярқираб турарди.

Орадан қирқ йил ўтгандан кейин Мадамин ака яна Москвага Буюк Ғалабанинг 40 йиллигига бағишланган парадда қатнашишга таклиф этилди. Бу хабар собиқ разведкачининг йиллар бироз хира торттирган хотираларини жунбушга келтирди. Уруш ветерани тунлар бежиз тўлғаниб чиқмаган экан. Ўша биринчи Ғалаба парадидаги собиқ колоннанинг сафидан ўрин олганлар қатори жуда сийраклашиб кетибди. Шунинг учун колонна уруш ветеранлари — Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари, Шуҳрат ордени тўла кавалерлари колонналаридан сўнг ўтди...

Параддан кейин қуролдошлари, дўстлари билан мулоқотлар бўлди. Бу тантанага иккинчи жаҳон урушидаги иттифоқчиларимиз — Эльба дарёси бўйида совет жангчилари билан учрашган америкаликлар ҳам таклиф қилинган экан. Улар ўша биргаликдаги ғалабамиз туфайли мана Ер юзида қирқ йилдан бери тинчлик ҳукм суряпти, дейишди.

Уруш ветерани ҳамон сафда. У Улуғ Ватан уруши тугагандан сўнг узоқ йиллар Урганч шаҳар комсомол комитетининг секретари, Қўшкўпир ва Хазорасп район партия комитетларининг биринчи секретари, бўлди. Ҳозир Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида ишлайди. Бу ерда яна бир уруш ветерани Владимир Петрович Яшкин ҳам бор· Фронтчи дўстларинг хотиралари кишини ҳаяжонга солмай қўймайди.

Москвадаги СССР Қуролли Кучлари музейида, Киевдаги, Тошкентдаги Туркистон Ҳарбий округининг жанговар шон-шуҳрат музейларида ўзбек разведкачисининг портретлари, у хизмат қилган қисмнинг жанговар йўли ҳақида ҳикоя қилувчи маълумотлар бор. Бу қисм Украина, Руминия, Венгрия, Австрия ва Германияни фашизмдан озод қилишда шон-шуҳратга бурканган.

Меҳнат коллективларида Улуғ Ватан уруши қатнашчиларини шарафлашга бағишлаб «Фронтчилар, орденларингизни тақингиз» деган кечалар ўтказиш анъанага айланган. Ғалаба байрами кунида биз барча фронтчилар қатори Мадамин Ражабовга ҳам жанговар орденларингизни тақинг, дегимиз келади. Орамизда ана шундай жасур разведкачи, лекин ҳаётда жуда камтар инсон борлигини ҳамма билсин!

А. НОСИРОВА.

ГУЛЛАР ТАҚДИМ ЭТИШДИ

Учрашув бошланишидан олдин маҳаллада истиқомат қилувчи бир группа ветеранлар қизғин суҳбатлашишди.

— Усмон ака ҳам то Берлингача бориб, иккинчи группа уруш инвалиди бўлиб қайтганлар, мана Ҳамидулла ака, Юрьев, Яхонтев ва бошқалар ҳам. — деди, маҳалла активи Мутал ака Ҳошимов.

— Ҳа, мана шунга ҳам 43 йил бўлибди-я, — деди ветеран Эргаш ака Назиров. — Урушни биз кўрдик, энди бошқа ҳеч ким кўрмасин...

Бироздан сўнг кўпчилик иштирокида маҳалла клубида уруш ветеранларини шарафлаш кечаси бўлиб ўтди. Маҳалла комитетининг раиси Мурод Турдихўжаев тантанали кечани очиқ деб эълон қилди. Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи Тошпўлат ака Усмонов буюк Ғалабанинг 43 йиллиги ҳақида сўзлаб, маҳалладан жангга кетиб, қайтмаганларни бир дақиқа сукут сақлаб ёдга олишларини сўради.

Шу куни учрашувда сўзга чиққан Улуғ Ватан уруши қатнашчиларининг ҳаяжонли ҳикоялари, бу ерда ўтирган кўпчилик ёшлар қалбида ўчмас из қолдирди.

Кеча сўнггида Ҳ. Олимжон номидаги район маданият уйи ҳаваскорлари ўз санъатлари билан клубга йиғилганларга завқ-шавқ бағишладилар. 70-ўрта мактабнинг ўқувчи ёшлари отахонларни шарафлаб шеърлар ўқишди ва ветеранларга гуллар тақдим этишди.

Тошкент шаҳар Киров районидаги Тельман номидаги маҳаллада бундай учрашувлар тез-тез бўлиб туради. Бундай файзли оқшомларнинг кўнгилдагидек ўтишида маҳалла активларидан С. Иброҳимов, Т. Қорабоев, Т. Усмонов, Й. Ашрафхўжаев, Р. Пўлатов ва бошқаларнинг хизматлари катта.

М. МИРАЛИЕВ.

БУЮК ҒАЛАБАНИНГ 43 ЙИЛЛИГИ

Уруш йиллари республикамизда ҳам махсус концерт бригадалари тузилиб, ҳаракатдаги армия ихтиёрига юборилди. СССР халқ артисти Тамарахоним, Ўзбекистон ССР халқ артисти Гавҳар Раҳимова бошчилигидаги санъаткорлар бригадаси турли фронтларда юзлаб концертлар қўйиб беришган.

1944 йилда Янгийўлдаги Тошкент область музикали драма ва комедия театрида хизмат қилаётган ижодкорлардан фронт бригадаси тузилди. Театр директори Собиржон Азизов бошчилигида

ЗАФАР КУЙЧИЛАРИ

унинг созанда, хонанда, раққосалардан иборат ўн олтита аъзоси бўлган. Музика раҳбари этиб бастакор Саиджон Калонов тайинланди. Мукаррама Турғунбоева раққосаларга янги ўйинлар ўргатди. Ўн беш-йигирма кун ичида икки, икки ярим соатга мўлжаллаб программа тайёрланди.

Ўша йили 21 апрель куни театр биноси атрофидаги колхозлардан келган меҳнатчилар область, шаҳар, район раҳбарлари, санъаткорлар билан лиқ тўлди. Бригада уларга ўз концертини намойиш қилиб кўрсатди. Томоша муваффақиятли ўтди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Усмон Юсупов санъаткорларга оқ йўл тилади. Эртасига бутун шаҳар уларни сафарга кузатиб қўйди.

Бригада Москвага етиб келгач, 29 апрелда Қизил Армия Марказий уйида концерт программаси кўрикдан ўтказилиб, аъло баҳо олди. Шу ерда уларга ҳарбийча кийим-бош берилди, алоҳида битта вагон ажратилди. Қизил Армия Марказий уйининг вакили капитан Емельяненко уларга ҳамроҳ бўлди. Биринчи Май байрами арафасида бригада ҳаракатдаги 3-Болтиқбўйи фронти ихтиёрига юборилди. Ёрқин таассуротларга бой, мардонавор, таҳликали, машаққатли фронт ҳаёти бошланди. Бригада Великие Луки, Пархов, Дно, Ново Соколники шаҳарларида, ҳарбий қисмлар, госпиталларда ранг-баранг программада концертлар қўйиб бериб, шуҳрат қозонди. Ўзбекистонлик санъаткорлар ижро этган куй ва қўшиқлар, рақслар жангчиларимизнинг кучига куч қўшиб, жангга отлантирди, ярадорларга малҳам бўлди. Томошабин жангчи-офицерлар, айниқса, хор ижро этган «Ўзбекистондан салом» қўшиғини, Қ. Қодирова ижро этган «Раққосасидан» лаласи, «Чегарачи» рақсини, Т. Королева ижросидаги украинча рақс, Р. Курбонова ижросидаги хоразмча «Оразибон» рақсини, А. Охунов, ака-ука Юсуповлар қўшиқларини олқишлаб кутиб олишарди.

Бригада аъзолари фронтда ҳар қандай юмушни бажариб кетавершар, кези келса ҳамширалик қилинар, кези келса кир ювишарди. Ўрмонда ярадорларга егулик нарса ахтаришарди. Қўмондонлик санъаткорлар меҳнатига катта баҳо берди. Булар турли расмий ҳужжатлар, ҳисоботлар, буйруқларда қайд этилган. Улардан баъзи мисоллар келтирамиз.

«72531 Ҳарбий қисмнинг сиёсий бўлими бўйича буйруқ. 1944 йил 23 май № 7. Ҳаракатдаги Армия. Тошкент область театрининг фронт бригадаси бугун... қўшинимизнинг қисм ва бўлинмалари шахсий состави учун концерт қўйиб берди. Концерт СССР халқлари дўстлигининг ёрқин намойишига айланди. Фронт билан мамлакат ичкарисининг бузилмас бирлигига, мустаҳкам алоқасига, Совет Иттифоқи халқларининг ашаддий душмани — Гитлер Германияси устидан тезроқ ғалаба қозонишга қизғин интилаётганига янги далил бўлди. Ранг-баранг, юксак бадиий программа ўзининг чуқур мазмунлилиги, ғоявийлиги билан, бригаданинг беистисно ҳамма аъзоларининг ижрочилик маҳорати концертда ҳозир бўлганларнинг ҳаммасида чуқур таассурот қолдирди. Шахсий составнинг маънавий ва жанговар руҳини янада мустаҳкамлашга муносиб ҳисса қўшди. Концерт қатнашчиларининг юксак маҳорати, томошабинларнинг талабларига эътибор ва ҳурмат билан қараганликларини ҳисобга олиб, барча томошабинлар номидан бригаданинг ҳамма қатнашчиларига чуқур миннатдорчилик ва ташаккур билдираман. Намунали ташкилотчилиги, ўз номерларини аъло даражада юксак бадиий ижро этганликлари учун бригада бошлиғи Азизовга, артистлардан Қумри Сидиқовага, Жалил Наваховга, Тамара Королевага, Клавдия Храмцовага, Роза Қурбоновага алоҳида ташаккур билдираман.

Ҳарбий қисм сиёсий бўлимининг бошлиғи подполковник

В. Хирний».

Армия Ҳарбий Советининг аъзоси Емельяненко 1944 йил 8 июнь куни СССР Халқ Комиссарлари Совети ҳузуридаги санъат ишлари комитетининг бошлиғи Храпченкога йўллаган расмий хатида жумладан шуларни ёзган: «Серқуёш Ўзбекистоннинг ёрқин ва гўзал санъатини юксак бадиий шаклда очиб беришга, ўзбек халқининг чуқур ватанпарварлиги, бепоён, кўпмиллатли Ватанимизнинг бахт-саодати, озодлиги учун тўла ғалабага эришиш йўлида ўз кучи ва ҳаётини аямасдан курашга отланганлигини ифодалаб беришга муваффақ бўлган талантли артистларнинг чиқишлари концертга келган Армиямиз жангчиларининг жанговарлик руҳини, ҳужумкорлик кайфиятини жўш урдириб юборди... Артистларга ҳаётларини хавф остида қолдириб, йўл азоби, дала шароитининг барча қийинчиликларига қарамай жанг олиб бораётган қисмларда томоша кўрсатишга тўғри келди. Бироқ бу нарса улар ижодий меҳнатининг сифатига салбий таъсир этиш уёқда турсин, балки уларни ўз вазифаларига масъулиятини янада ошириб, ғайратига-ғайрат қўшди... Армия Ҳарбий Совети Тошкент область ўзбек театрининг ўртоқ Азизов бошчилигидаги фронт бригадасининг бутун коллективига бизнинг Армиямизда олиб борган ғоят самарали ишлари, юксак бадиий маҳорати учун ташаккур билдиради».

Бригада 1944 йилнинг 30 апрелидан 19 июнигача ҳар бири икки-икки ярим соатдан давом этган 83 концерт қўйиб берди. Ҳар галги санъат кечасида бригада аъзоларининг юрак ёлқини, чўғи қолган. Ўзбекистонлик санъаткорлар урушнинг охиригача ҳаракатдаги армияда бўлиш ниятида эдилар. Бироқ қўмондонлик «сизлар зиммангиздаги юмушни дўндириб бажардингиз, раҳмат, бундан буён фронтда қолиш хатарли» деб уларни мамлакат ичкарисига қайтарди.

Фронтчи санъаткорларнинг баъзилари ҳозир ҳаёт. Улар тиниб-тинчимай, халқ юмушида камарбасталик қилмоқдалар. Яхши кунларда, байрамларда оғир кураш йилларини эслаш ҳозирги ёшларимизни Ватанни ардоқлашга чақиради, кекса авлод жасорати билан ифтихор қилишга ўргатади деган ниятда кичик бир ижодий коллективнинг ибратли фаолияти ҳақида ҳикоя қилишга жазм этдик. Уларнинг қалб хотиралари, халқ қаҳрамонлиги, мислсиз матонати ҳақидаги эсдаликлари авлодлар учун ғоят қимматлидир.

А. КАРИМОВ.

● Суратда: Ўзбекистонлик санъат усталаридан иборат концерт бригадаси фронтда.

● Суратда: ёшлик йиллари Улуғ Ватан уруши фронтларида ўтган уч оғайни ботирлар (чапдан ўнгга) Рафқат Собиров, Турғун Ашуров ва Усмон Умаров.

УЧ ОҒАЙНИ БОТИРЛАР

— Смоленск қаҳрамон шаҳар бўлди, бориб бир кўргим келади, у ерда бизнинг 11-мото-механизациялашган бригадамиз жанг қилган, — дейди икки қуролдош дўстининг суҳбатига қўшилган Усмон Умаров. — Ҳа, бир оёғим у ерда қолган. Лекин фашистларни шундай урдикки, бари оёқларини судраб кетишолмай қолишди.

— Сиз ПТР билан жанг қилгансиз, мен эса 203 миллиметрли гаубица тўплари билан босқинчиларнинг нафасларини ўчирганман, — дейди Турғун Ашуров, — разведкачиларимиз фашистларнинг тўпланган жойларини аниқлашарди. Биз эса у ерларда «шавла» қайнатардик. Биронта ёв қочиб қутулолмасди.

— Артиллерияда ким бўлиб хизмат этгансиз? — деб унга савол беради учинчи суҳбатдош Рафқат Собиров.

— Тўп командири, сержант бўлганман. Урушгача армияда икки йил хизмат қилганман. Шунинг учун тўп тилини яхши билардим. Отган ўқим хато кетмасди. Айтмоқчи, уччаламиз бир томонда жанг қилганмиз.

— Бир томонда бўлсак ҳам, Рафқат ака осмондан туриб, гитлерчиларни қийратган. Шундай эмасми?

— Тўғри, учувчи-қирувчи бўлиб Калинин фронтида, сўнг Болтиқбўйи республикаларини озод қилиш жангларида қатнашганман, — деб Усмон акага жавоб қайтаради у, — Калинин фронтида енгил бомбардимончи самолётларни бошқариб, Ленинград, Москва томонларга интилган фашист қўшинларини кечалари ўтга тутардик. Шундай жангларнинг бирида оғир яраландим. Душманнинг пулемёт ўқи паст учиб, оташ ёғдираётган самолётимга тегди, бир ўқ елкамдан кириб, жағим устидан чиқиб кетди. Ерга қандай қўнганимни билмайман. Лекин шерикларим ҳужумга тайёрланаётган гитлерчилар тўдаси бизнинг қўққисдан кўкдан қилган ҳамламиздан бутунлай яксон бўлганларини айтишди. 15-авиация дивизиямизнинг командири госпиталга келиб, мени кўриб, кўкрагимга Қизил Юлдуз орденини тақиб кетди. Сўнг «тузалганингдан кейин яна ўз қисмимизга кел», деди.

— Тузалгандан кейин у ёққа бордингизми? — сўради Турғун Ашуров.

— Йўқ, боролмадим. Узоқ даволандим. Ўшанда бизнинг қўшинларимиз фашист армияларига қақшатғич зарбалар бериб, уларни Ватанимиз чегараларидан ҳайдаб чиқара бошлаётган эканлар. Мен разведкачи авиация қисмида хизмат эта бошладим. Душман қўшинларини қаерда пайдо бўлишларини аниқлардим ва ердаги қўшинларимизга нишонни айтиб турардим.

— Бизга айтиб турардиларинг, — деб суҳбатни давом эттирди Турғун ака, — бизнинг тўпларимиз узоққа отадиган кучли қуроллардан бўлганлигидан, босқинчилар роса қўрқишарди. Авиация разведкамиз, шунингдек ерда олиб борилган разведка душман тўдалари турган жойларни аниқ айтиб туришарди. Биз Москва, Ленинград остоналарида гитлерчиларнинг техникаси ва жонли кучларига қақшатғич зарбалар берганмиз. Бизнинг 100-ўқчи дивизиямиз Берлингача бўлган жанговар йўлни ғолибона босиб ўтди, ҳамма ерда қадрдон тўпим яхши хизмат қилди. Қизил Юлдуз, Ватан уруши орденлари ва «Жасурлиги учун» ҳамда бошқа медаллар билан тақдирландим, — Турғун ака ҳамсуҳбати Усмон акага ҳазил аралаш гапириб, — мен-ку катта тўп билан жанг қилиб юрдим. Сиз эса оддий милтиқдан сал каттароқ танкка қарши отадиган қурол билан қандай жанг қилганлигингизни гапириб беринг.

— Билган одамга ҳамма қурол ҳам яхши хизмат қилади, — дейди ўз қуроли хизматидан мамнун бўлган Усмон ака. — Биласизми, ПТР танкка ҳам, самолётга ҳам қарши даҳшатли қурол бўлганлигининг гувоҳиман. Биз ПТРчилар Смоленск яқинидаги мудофаа истеҳкомимизга ҳужум қилган душман танкларининг кузатув жойларини ҳамда занжирларини ўққа тутиб, ишдан чиқарганмиз.

Уч суҳбатдош Ғалаба байрами олдидан эсдалик учун суратга тушишди. Улар Тошкент шаҳрининг Октябрь районида жамоатчилик ишларида актив қатнашиб, Беруний кўчаси билан Генерал Узоқов кўчаси туташган жойдаги 43-магазинда пенсионерларга хизмат кўрсатиш ишларини олиб борадилар. Гоҳида Рафқат ака ўзи узоқ йиллар ишлаб пенсияга чиққан Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасига бориб, ёшлар билан учрашади, Усмон ака ва Турғун ака эса «Хувайдо» ва «Илғор» маҳаллаларидаги мактабларда, ветеранлар учрашувларида қатнашиб, ёшлар орасида ҳарбий ватанпарварлик ишларини олиб бормоқда. Улар серфарзанд, катта, аҳил, тотув оила отахонлари, ҳар бирларида 15—16 тадан жанговар мукофотлари бор. Уларни биргаликда юрганларини, ёшлар орасида ҳарбий ватанпарварлик мавзуларида олиб борган суҳбатларини кўрганимда, «оталар жасорати — фарзандлар мероси» деган сўз ёдимга келади. Ғалаба байрами кунларида уларни табриклаб, омон бўлинглар, деймиз.

Н. ЭГАМНАЗАРОВ,
ёзувчи, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси.

ХАЛҚНИНГ ҚЎЛИДА

жой қуриш планлари бажарилмай қолмоқда, шундай бўлса-да, йирик панелли уйсозлик қувватларидан фақат 68 процент фойдаланилмоқда.

Суғориладиган ерлардан фойдаланиш ишидаги аҳвол ташвиш туғдираётир. Ҳамма экин турлари ҳосилдорлиги суғориладиган деҳқончилик имкониятларига жавоб бермаяпти, ҳосилдорлик кейинги пайтларда ҳатто камая бошлади. Суғориладиган ерларнинг деярли ярми мелиоратив жиҳатдан жиддий равишда яхшиланишга муҳтож.

Бутуниттифоқ меҳнат тақсимотида бизнинг хўжалик юритишдаги муваффақиятсизликларимиз номутаносибликка олиб келмоқда, биз қардош республикаларга панд бермоқдамиз, улар олдида қарздормиз. Барча коммунистлар, республика, область меҳнаткашлари саноат, қурилиш, қишлоқ хўжалигидаги ана шу камчиликларни тезроқ бартараф этишни, Ўзбекистон экономикасини вужудга келган аҳволдан олиб чиқишнинг реал йўлларини топишни ўзларининг шон-шараф ишлари деб билишлари лозим.

Бунинг учун аввало нима қилиш керак?

Ҳозир янги йирик корхоналар қуришга ружу қилмаслик, уларни модернизация қилиш лозим. Табиий ресурслар, айниқса, меҳнат ресурсларини тезроқ ишга солиш учун ўртача ва кичик корхоналар, заводларнинг филиалларини қуриш йўлидан бориш лозим. Туб иқтисодий ислоҳот, хўжалик ҳисобига, хўжалик юритишнинг янги методларига ўтиш учун очиб бераётган имкониятлардан тўлароқ фойдаланиш керак.

Озиқ-овқат ва енгил саноат, маиший хизмат соҳаларини кенг ривожлантириш ҳисобига кўп нарса қилиш мумкин. Кооперация катта имкониятлар очиб бермоқда. Тошкент области меҳнаткашлари олдида масъулиятли вазифалар турипти. 1988 йили давлат капитал маблағларини сарфлаш ҳисобига 1.165 минг квадрат метр уй-жой, шу жумладан, планга қўшимча 5 минг квадрат метр уй-жой фойдаланишга топширилиши керак.

28.294 ўқувчи ўрни бўлган умумий таълим мактаблари, 8.175 ўринли мактабгача ёшдаги болалар муассасалари, 1030 ўринли касалхоналар, ҳар сменада 1630 беморни қабул қиладиган поликлиникалар ишга туширилиши керак;

24 минг квадрат метрдан ортиқ майдонли янги магазинлар очиш, умумий овқатланиш тармоқларини 12 минг ўринга кенгайтириш лозим;

В. И. Ленин номидаги Ўзбекистон металлургия заводида «300» прокат станининг иккинчи навбати, Янги Ангрен ГРЭСида 5-энергоблок ва Ангрен кўмир разрезининг ишга тушириладиган бешинчи комплекси фойдаланишга топширилади.

1988 йилда ўтган йилдагига қараганда маиший хизмат кўрсатиш ҳажмини 16,5 процент ошириш, 74 хил янги маиший хизмат кўрсатишни ўзлаштириш, халқ истеъмоли товарларининг 300 тури ва моделини ўзлаштириш назарда тутилган:

аҳоли учун пландагидан ташқари 89 миллион сўмлик, шу жумладан, 16,2 миллион сўмлик енгил саноат буюмлари ишлаб чиқарилади:

инвалидлар ва уруш қатнашчилари, саноат ва қишлоқ хўжалиги ишчилари, хотин-қизлар, болалар ва ўсмирларни диспансер кўриги билан тўла қамраб олиш, 60 та ихтисослашган кабинетлар, бўлинмалар ва лабораториялар, 19 та кундузги стационарлар очиш вазифаси қўйилган.

15 та янги кутубхона, 5 та қишлоқ маданият уйлари ва клублари очилади.

Фан-техника ютуқларини жорий этиш ҳисобига қўл меҳнати билан банд бўлган камида 3350 киши оғир меҳнатдан озод қилинади.

Фан-техника тараққиёти тадбирларини, ихтиролар ва рационализаторлик таклифларини ишлаб чиқаришга жорий этишдан 55 миллион сўмлик иқтисодий самара олинади.

Область саноатида хўжалик юритиш ва бошқаришнинг янги усулларини актив жорий қилиб маҳсулот етказиб бериш бўйича мажбуриятлар 100 процент бажарилиши таъминланиши, пландагидан ташқари камида 31 миллион сўмлик фойда олиниши керак. Товар маҳсулоти ҳажми ортишининг 90 процентига меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига эришилади.

331 буюм олий сифат категорияси бўйича аттестациядан ўтказилади, планга қўшимча 5,8 миллион сўмлик шундай маҳсулот тайёрланади.

Область аҳолисига транспорт хизмати кўрсатиш анча яхшиланади. 31 та янги автобус маршрути очилади.

Агросаноат комплексини ривожлантира бориб ва Озиқ-овқат программасини амалга ошира бориб совхозлар, колхозлар ва агросаноат комплекси бошқа корхоналарини тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга ўтказиш бўйича тадбирларнинг амалга оширилиши талаб қилинади, иш ҳақининг ялпи даромадга боғлиқлиги кенг жорий қилинади.

Коллектив, оила, ижарага олиш ва пудратнинг бошқа турлари изчиллик билан жорий қилиниши лозим.

Маҳсулот сифатини яхшилаш, унинг ишлаб чиқаришнинг барча босқичларида, ташишда, сақлаш ва реализация қилишда нобуд бўлишини бартараф этиш энг муҳим вазифалардан биридир.

Қишлоқ меҳнаткашлари йиғиб олинган ялпи ғаллани 158 минг тоннага, картошкани 93 минг тоннага сабзавот ва полиз экинларини 557 минг тоннага, мевалар ва резаворларни 87 минг тоннага етказишлари керак. 1988 йилда 395 минг тонна пахта, бу ҳосилдан 121 минг тонна тола олиш мўлжалланган.

Чорва моллари ва парранданинг маҳсулдорлиги оширилиши, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришнинг доимий кўпайиб бориши таъминланиши лозим. Гўшт етиштиришни 66 минг тоннага, сут 167 минг тоннага, тухум 490 миллион донага етказилиши керак.

Шундай қилиб, қайта қуриш халқнинг иши ва халқ учун амалга ошириладиган ишдир. У ҳар бир кишининг билими, ақли ва тажрибасини, энг яхши инсоний хислатларни назарда тутади. Биз аср охиригача ҳар бир оилани квартира ёки алоҳида уй билан таъминлаш, миллий бойликни икки баравар ошириш вазифасини ҳал этиш тўғрисида гапирар эканмиз, аввало бу вазифаларга социал, ахлоқий, миллатлараро муаммоларни адолатли ҳал этиш, ҳаракатга келтириб юборилган инсон омилини ўстириш билан эришамиз.

Область партия ташкилоти оммага бош бўлиш, меҳнаткашларнинг сиёсий авангарди вазифасини бажариш, қайта қуриш шароитида республика ва Бутуниттифоқ вазифаларини ҳал этишдаги ҳиссани кўпайтириш учун ҳамма имкониятларга эгадир.

Ғафур Ғулом таваллудининг 85 йиллигига

ОЛМОС ИСТЕЪДОД

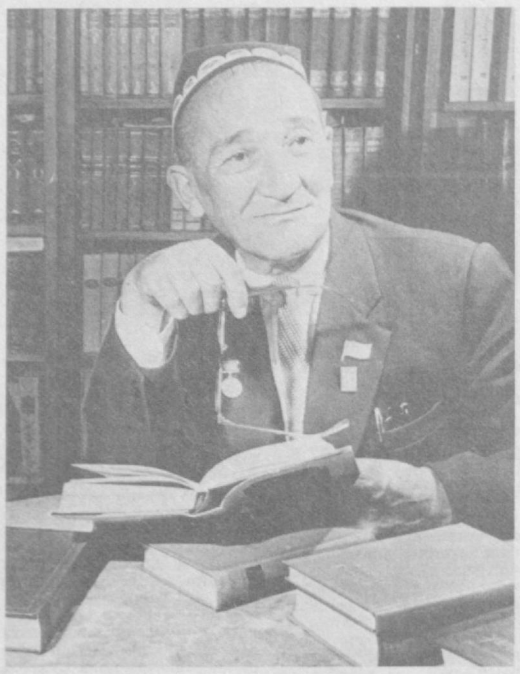

ҒАФУР ҒУЛОМ ўзбек совет адабиётининг асосчиларидан бири сифатида шеърият, наср ҳамда публицистика жанрларининг тараққиёти ва шаклланишига ўзининг қирқ йиллик ижодий фаолияти билан муносиб ҳисса қўшган улкан сўз санъаткоридир. Унинг асарларида совет халқи ҳаётининг ёрқин манзаралари, даврнинг муҳим тенденциялари бетакрор сўз санъати орқали бадиий ва публицистик инкишоф этилди.

Дарҳақиқат, Ғафур Ғулом ўзининг серқирра ижоди ва ижтимоий фаолияти билан кўп миллатли совет адабиётини ривожлантиришга, шаклан миллий, мазмунан социалистик маданият равнақига, ўзбек совет адабиёти ва адабиётшунослигини шакллантиришга муҳим ҳисса қўшди.

Ғафур Ғулом ижоди — шарқ шеърияти ва халқ ижодининг бебаҳо бойлигидан баҳра олган, рус ва жаҳон прогрессив поэзиясининг илғор тенденцияларини ўзида мужассамлаштирган, янги замон талаблари даражасига кўтарилган шеъриятдир. Шоир умр - бўйи халқ руҳи билан нафас олди. «Кўпларнинг бахтига ўзликни жамлаб, шу улуғ бинога бир ғишт қўйсам бас», «улуғ инсон ҳамиша Ғафурнинг темасида» мисраларида чинакам инсонпарвар коммунист-шоир овози жаранглайди. Шоир шеърларининг қудрати, фалсафий чуқурлиги, романтик кўтаринкилиги, образларининг ҳаётийлиги ана шундандир. «Халқим учун хизмат қилдимми, — деб ёзган эди у мақолаларининг бирида, — шу хизматни маъқул ва халқимнинг керагига яроқли қила олдимми, бугун нима қилдимки, халқимнинг шон-шарафи, маданияти, давлати, эътибори кўтарилгай. Шу ҳаққи ҳисоб нону туз бериб ўстирган халқим томонидан ҳар замон мендан талаб қилиши мумкин. Майли, бугунми, эртами, 1970 йилдами, 2000 йилдами, ҳисоб сўрайдилар».

Ғафур Ғулом қўлига қалам олгандаёқ тарих ғилдирагининг шитобли ҳаракатини, инсон қалбининг янгиланиши ва ўзгаришини, ижтимоий меҳнат гўзаллигини таранум этди. Жумладан, шоирнинг «Гўзаллик нимада...», «Сурнай», «Тагдўзи», «Сўзан-бигиздан машинага» каби шеърларидаги бош ғоя халқ идеалига ҳамоҳангдир. Унинг асарларида қалбнинг инжиқ ва майда зиддиятлари эмас, балки ижтимоий воқелик, тарих ва замоннинг кескин қарама-қаршиликлари ўз аксини топди.

Шоир асарларининг халқчиллиги ва эстетик таъсирчанлигида шарқ классик адабиётининг барҳаёт анъаналари муҳим роль ўйнади. Ғафур Ғуломнинг ўз таъбири билан айтганда: «кўз ўнгида чоп этилган юзга яқин китобларнинг» ҳар бир мисраси руҳида Рудакий, Фирдавсий, Саъдий, Низомий, Ҳофиз, Ҳайём, Фузулий, Лутфий, Жомий, Навоий, Бобур, Бедил, Махтумқули, Машраб, Фурқат ва Муқимий асарларининг оташ нафаси, гўзаллиги, улуғворлиги ҳамда ҳаётийлиги барқ уриб туради.

Улуғвор образларни севувчи Ғафур Ғулом «тарихнинг ёзмоққа кичиклик қилур шоир Фирдавсийнинг катта достони» («Ўзбекистон»), «Рустамдек бу элнинг ўз паҳлавони», «Ўтдан Сиёвушдай қўрқмай ҳатлаган» («Икки Шарқ») мисраларида шарқона анъанавий образлардан моҳирлик билан фойдаланди. Бу образлар орқали она-юртини, баҳодир совет кишиларини улуғлади.

Улуғ Навоий ғазалиётининг кенг кўламлиги Ғафур Ғуломни бир умр сеҳрлаб келди. Шоир «Алишер орзуси бўлган авлод» эканлигидан бахтиёр эди. Навоий шеърининг руҳида ҳам, шу шеър билан бир вақтда ёзилган «Навоий ва замонамиз» мақоласида ҳам, «Сув ва нур» балладаси, «Шамсулҳаёт» публицистик мақоласида ҳам ана шу ворисийлик руҳи барқ уриб туради.

Ғафур Ғулом ижодида рус адабиёти, жумладан, В. Маяковский анъаналари алоҳида саҳифадир. Совет шеъриятининг гултожларидан бири — В. Маяковский асарлари ўзбек адабиётига 30-йилларнинг бошларида кириб келди. Шу боисдан ҳам «Ўзбек совет поэзиясининг кўп яхши хусусиятлари ва янги хислатлари Маяковскийнинг номи билан боғланган», деб ёзган эди М. Шайхзода. Лекин В. Маяковскийнинг ўзбек адабиётига таъсири ҳақида гапирганда, кўпгина шоирлар дастлаб В. Маяковский ижодига бир ёқлама ёндашгани, яъни мазмунан қашшоқ, ғоявий суюқ, бадиийликдан маҳрум, қуруқ риторикадан иборат ва сиёсий сўзлар зиначаларга бўлинган шеърлар кўплаб ёзганлигини таъкидлаш керак. Ҳатто бу йўналиш 30-йилларда Ҳ. Олимжон, Ғ. Ғулом, М. Шайхзода ижодида ҳам маълум даражада намоён бўлди. Аммо бу шоирлар «ўрганиш ва таъсирланиш» сўзларининг маъносига тез тушуниб етдилар. Буни уларнинг пролетар шоири анъаналари ўз ифодасини топган бадиий бақувват асарларида кўриш мумкин. Ғафур Ғуломнинг «Тўқиниш», «Яловбардорликка», «Диктатура», «Ўпирилиш», «Мен яҳудий» шеърлари, «Мудофаа» достонининг образлар силсиласи ва публицистик ҳужумкорлиги ана шу анъананинг давомидир.

Ғафур Ғулом лирик қаҳрамонининг тақдири социалистик воқелик, даврнинг ижтимоий-сиёсий воқеалари билан узвий боғлиқ. Инсоният тақдири, аввало, совет халқининг маънавий етуклиги, ўй-фикри ва юксак орзу-умидлари билан туташдир. Унинг лирик қаҳрамони — инқилобчи, социализм бунёдкори, коммунистик ғоялар учун фаол курашувчи ватанпарвар, интернационалистнинг типик образидир. Лирик қаҳрамон ва шоир «мен»и ҳамма вақт шу муаллиф мансуб бўлган халқ, синф ёки гуруҳнинг ўй-кечинмаларини ифодалайди. Лирик қаҳрамон ва шоир «мен»и, «сен», «у», «биз», «улар» каби шаклларни олишидан қатъий назар, у типик образдир. Лирик қаҳрамоннинг қай йўсинда ифодаланиши, яъни шоирнинг бадиий тафаккурлаш хусусияти ёзувчи услубини белгилайди. Ҳар бир шоир ижодига чуқурроқ разм солинса, улар асарларида образлар силсиласидаги фарқни кўриш мумкин. Масалан, Уйғун янги воқеликни, совет кишисининг олижаноб хислатларини табиат гўзаллиги, айниқса баҳор жилвалари орқали кўради. Ойбек шеъриятида романтик туйғулар воситасида образ яратиш бош хусусиятдир. Таниқли адабиётшунос олим С. Мамажонов тўғри қайд этганидек, «Кўтаринкилик, эҳтирослилик, қаҳрамонона руҳ, ҳаётбахш патетика, жанговар публицистик ва чуқур фалсафий йўналиш, воқеликни идрок этиш ва баҳолашда кенг кўламлилик Ғафур Ғулом услубига хосдир».

Истеъдодли шоир янги воқеликни, янги инсонни «баланд» пардаларда» куйлар экан, созланган созига мос оҳанг топа билди. «Мотам» вазнида «Гулёр» айтиб бўлмаганидай, «Суворий» чалинганда йиғланмайди. Бу деган сўз — айтилмоқчи бўлган мазмунга муносиб ифода ва шакл танлаш зарур демакдир», деган эди адибнинг ўзи. Шу боисдан ҳам Ғафур Ғулом тасвирий воситалардан фойдаланишда ҳам ўзига хосдир. Шоир «илҳомининг уфқида етти ранг» ҳамиша товланиб туради («Мирзачўл гулдастаси»). У қизил ва кумуш ранг мазмунида ҳарорат ва мусаффоликни кўради.

Ғафур Ғулом ўзбек совет шеъриятининг ҳам шакл, ҳам мазмун жиҳатдан ривожланишига салмоқли ҳисса қўшди. Айниқса, у бармоқ ва эркин вазнда қалам тебратиб новатор ижодкор даражасига кўтарилди. «Турксиб йўлларида», «Мен яҳудий» шеърларидаги бетакрор оҳанг киши қалбига чексиз ҳузур бағишлайди. Ўн бир ва ўн тўрт ҳижоли вазнларда битилган «Тошкент», «Қиш», «Соғиниш», «Хотин», «Вақт», «Ассалом», «Коммунизм асри» каби юзлаб шеърларда яратувчи халқнинг кўтаринки руҳини, завқ-шавққа тўла кайфиятини таранум этди.

ҒАФУР ҒУЛОМ ўз тенгқурлари даврасида «бир-бирига устоз, бир-бирига шогирд» шиори остида ижод қилди. Мирмуҳсин, Ҳамид Ғулом, Рамз Бобожон, Саид Аҳмад, Мамарасул Бобоев, Ваҳоб Рўзиматов, Жуманиёз Жабборов, Эркин Воҳидов, Абдулла Орипов ва бошқа кейинги авлодга мансуб ижодкорлар уни фахр билан устозимиз дейишади. «Ўзининг янги мавзулари, — деб ёзган эди М. Шайхзода, — янги оҳанги, инқилобий эҳтироси ва услубидаги ихтирочилиги билан чиндан ҳам ижодий насллларнинг устози даражасига кўтарилди».

Ғафур Ғулом ўз даврининг чинакам фарзанди эди. Унинг сержило шеърияти, мафтункор насрий асарлари ва жанговар публицистикасида улуғвор асримизнинг илғор тенденциялари, халқимизнинг бой маънавий дунёси ўз аксини топди.

Ғ. ҒАФУРОВ,
филология фанлари кандидати.

ҚАЕРДАСИЗ, ИБРОҲИМ?

БИР КУНИ батальон командири ўлжа олинган пулемётни олиб келди.

— Ким бу қуролни ишлата олади, — сўради у жангчилардан.

Ҳамма жим турарди.

— Ўртоқ комбат, менга беринг, — деди Иброҳим Исмоилов.

У пулемётнинг у ёқ-бу ёғига қаради-да, дарахтга тираб, ундан кетма-кет ўқ узди.

Шу пулемёт билан жанг қилишга рухсат беринг...

— Майли, шу қурол билан жанг қила қол, — кулимсиради комбат.

Шундай қилиб, Тошкентнинг Ишчилар шаҳарчасидан фронтга келган, ўзбек ўғлони И. Исмоилов пулемётчи бўлиб қолди. Ҳужумга ўтаётган бўлинмаларга мадад берар ёки гитлерчилар мудофаасининг олдинги қаторларини разведка қилаётганларга кўмак сифатида «ўқ ёмғири» билан душманни чалғитиб турарди.

Гвардиячилар унинг мардлиги ва матонати учун қаттиқ севишарди. Белгород остоналаридаги шиддатли жанглар пайтида Иброҳим автоматчилар взводига командирлик қила бошлади. Лекин бу вазифани бажараётган пайтида ҳам ўз пулемётидан ажрамади.

Кунлардан бир кун Иброҳимнинг взводи мудофаа қилаётган тепаликка юзга яқин фашистлар тўртта танк панасида ёпирилиб кела бошлади. Взвод командири ўз взводининг ўнг томонига ўтиб туриб, немис пиёдаларини мўлжалга ола бошлади ва уларни танклардан ажратиб қўйиб, душман ҳужумини барбод қилмоқчи бўлди. Унинг бу фикри рўёбга чиқди. Иброҳим танклар ўтиб кетганидан сўнг пулемётини ишга солди. Фашистлар ер билан яксон бўлдилар. Гвардиячилар ўз ўқлари билан командирларини қувватлаб турдилар. Исмоилов взводи душманнинг уч ҳужумини қайтарди. Фашистлар икки танк ва 30 жасадни жанг майдонида қолдириб, тумтарақай қочдилар. Иброҳим взводини ҳужумга кўтариб, душман траншеяларига бостириб кирди.

— Гвардиячасига курашяпсан, — деди дивизия командири Иброҳимга «Қизил Юлдуз» орденини топшира туриб.

Белгород остоналарида бир кўприкни гитлерчилар, айниқса тиш-тирноқлари билан мудофаа қилардилар. Гитлерчиларни яксон қилиб, кўприкни қўлга олиш зарур эди. Чунки бу кўприк жангчиларимизнинг дарёни кечиб ўтишларида муҳим аҳамиятга эга эди. Бу вазифани бажариш Иброҳим Исмоиловга топширилди. Тунда унинг взводи кўприкни айланиб ўтиб, душман окопларига бостириб кирди. Тонг отгунча автоматчилар шиддатли жанг олиб бордилар. Фашистларни истеҳкомлардан қувиб чиқардилар. Кўприк бизнинг қўлимизга ўтди.

Бошқа бир куни Исмоилов ўз жасурлиги билан бутун батальонни қойил қолдирди. Белгород учун жанглар бораради. Батальоннинг олға силжишига душманнинг қўл пулемёти ўти халақит берарди. Иброҳим уни яксон қилишга аҳд қилди ва рақибнинг пулемёт нуқтасига томон дам югуриб, дам эмаклаб бора бошлади. Мард баҳодирга гитлерчилар автоматлардангина эмас, балки темир йўл ёқасидаги олдинги маррада турган танклардан ҳам ўт очишди. Лекин бу командирни тўхтата олмади. У пулемёт жойлашган уй олдига етиб келди. Синдирилган деразадан хонага бостириб кираркан «Автоматчилар, менинг ортимдан», — деб бақирди. Ваҳоланки, унинг ёнида ҳеч ким йўқ эди.

— Хальт! Қуролни ташла! — буйруқ берди гитлерчиларга Исмоилов.

Тўрт давангир фашист асир тушди. Уларнинг бири офицер кийимида эди. Исмоилов уларни уйдан ташқарига олиб чиқди. Улар атрофга аланглашди. Биронта ҳам совет жангчиси кўринмаётганини сезиб, ўзаро пичирлашишди. Алданганликлари учун ўзларини ўзлари койидилар, шекилли. Лекин Иброҳим Исмоиловнинг қўлидаги қуролдан қўрққан гитлерчилар совет командири буюрган томонга қараб одимлашга мажбур бўлдилар.

Жанг сурони тугагандан сўнг Иброҳим Ўзбекистондаги қадрдонларига хат ёзишга тутинди:

«Азиз онажоним! Қадрдон сингилларим — Анорхон, Муаззам ва укажоним Мамадали! Сиз азизларимни хурсанд қилиш учун шошилмоқдаман. Биз бугун жуда муҳим шаҳарни қўлга киритдик. Менинг автоматчиларим рақиб билан мардонавор олишдилар. Мени яна II даража Ватан уруши ордени билан мукофотладилар ҳамда дивизиямизнинг гвардиячи байроғи остида расмга туширишди».

Иброҳим ҳақида «Курская правда» газетаси 1943 йил 23 февралида катта мақола босиб чиқарди. Унинг кейинги тақдирини аниқлай олмадим. Иброҳим, қаердасиз?

Ҳ. СОДИҚОВ.

МАРОҚЛИ САЙИЛ

Ўзбекистон ССР халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида совет матбуоти ва радио куни байрамининг қатнашчилари музика ва гуллар билан кутиб олинди. 7 май куни газета ва журналлар, телевидение ва радиоэшиттириш ходимлари, полиграфиячилар бу ерга келдилар.

Байрам қатнашчилари редакция коллективларининг фаолиятини тасвирловчи виставкалар, стендларни кўздан кечирдилар, етакчи журналистлар билан, уруш ва меҳнат ветеранлари, илғор полиграфиячилар билан учрашдилар.

Катталар ҳам, болалар ҳам бу кунни мароқли ўтказишди. Уларнинг ҳар бири турли спорт мусобақаларида қатнашиш, аттракционларга тушиш, ҳаваскор артистларнинг томошаларини кўриш имкониятига эга бўлди.

● Суратларда: (чапдан ўнгга) Ўзбекистон радиосининг Тошкент области ва Тошкент шаҳри учун эшиттиришлар бош редакциясининг редактори Т. Сиротина. У «Табиат ва инсон» область конкурсининг ғолиби сифатида тақдирланди; китоб савдоси; В. И. Ленин номидаги пионерлар саройининг «Ғунча» ансамбли қатнашчилари.

А. ЗУФАРОВ фотолари.

● Юртдошларимиз қандай хизмат қилишмоқда?

ОНА ҚУВОНЧИ

Рисгул опа ўғли Баҳодирдан мактуб ва унинг ҳарбий кийимда тушган суратини олди. Расмига қараб онанинг кўзларидан севинч ёшлари оқа бошлади: «Ўғлим, ўғилгинам, жуда улғайиб басавлат бўлиб кетибсан-ку!» Шу тахлит она солдат ўғлидан келган хатни кўзларига суртиб авайлаганча, беихтиёр пичирлаб ўқий бошлади:

«Ота ва онамга ўғлингиз Баҳодирдан. Салом, азизларим! Соғ-саломатмисизлар, ака-опаларим, ука-сингилларимнинг ҳаммасини соғлиғи яхшими? Собир акам нима иш билан машғул? Колхозимизда ҳозир айни дала ишларининг авж олган пайти. Иш билан бўлиб қийналмаяпсизларми, ойижон!..»

Рисгул опа мактубни шу жойгача ўқий олди, холос. Унинг қувончли ёш томчиларидан кўз олди хиралашди. Олти нафар фарзанду қатор невараларини тарбиялаб вояга етказаётган Рисгул опа Алиқулова ўз кишлоғидан анча олисда Ватан тинчини қўриқлаётган ўғлининг меҳрибонлигидан тўлқинланиб кетганди...

Буюк Ғалаба байрами арафасида Оққўрғон районидаги Куйбишев номли колхознинг «Янги турмуш» қишлоғи меҳнат аҳли орасида яна бир хушхабар тарқалди: сержант Баҳодир Алиқулов ўз хизмат бурчини аъло сиёсий тайёргарлик билан ўтаётганлиги учун бўлинма командири солдат ота-онасига ташаккурнома ёзиб юборибди. Бу мактуб қон-қариндошлар ва қўни-қўшнилар қўлидан тушмай қолди. Уларнинг бари исми-жисмига монанд Баҳодирнинг чиндан баҳодир йигит бўлиб етишгани ҳақида гапиришар, мана шундай фарзандни тарбиялаган Рисгул опа қувончига шерик бўлишарди...

У. АСҚАРОВА.

УЧРАШУВЛАР БЎЛИБ ЎТДИ

● Ўзбек шоирлари Омон Матжон билан Азим Суюннинг ижодий учрашуви қизиқарли мулоқотга айланди. Бу учрашув Тошкент давлат университетининг маданият саройида бўлиб ўтди. Учрашувда Ватан, совет халқининг Улуғ Ватан урушида қозонган ғалабаси ҳақида шеърлар янграли. Шоирлар йиғилганларни шунингдек, совет авторларининг ўзлари ўзбек тилига таржима қилган асарлари билан ҳам таништирдилар. Шундан сўнг студентлар меҳмонларни саволларга кўмиб ташлашди. Ҳозирги замон адабиёти ҳақида қизғин мунозара бўлди.

✦

● Уруш ва меҳнат ветеранлари учун берилган концертда Ҳамза номли давлат мукофоти лауреати Рустам Абдуллаевнинг янги музика асарлари янгради. Учрашув ўтказилган Тошкент политехника институтида «Ўғлим, сира бўлмайди уруш» ва «Октябрь берган бахт» симфоник поэмалари ижро этилди. Бу поэмалар Зулфия шеърларига ёзилган. Уруш ва тинчлик, яхшилик ва ёвузлик ўртасидаги кураш турли жанрларда кўплаб асарлар яратган Рустам Абдуллаев ижодининг асосини ташкил этади.

(ЎзТАГ мухбири)

Спорт

ФУТБОЛ

● МАМЛАКАТ чемпионати биринчи лигаси қатнашчилари навбатдаги тур ўйинларини ўтказдилар. Тошкентнинг «Пахтакор» футболчилари Ставрополда пешқадам «Динамо» командаси меҳмони бўлишди ва 1:2 ҳисообида мағлубиятга учрадилар. Мезбонлар бу ютуқдан сўнг 12 очко билан пешқадамлик мавқеларини янада яхшилаб олдилар.

Шу турнинг бошқа ўйинларида қуйидаги натижалар қайд этилди: «Звезда» — «Даугава» — 0:1, «Геолог» — АСК «Карпати» — 1:0, ЦСКА — «Котайк» — 1:2, «Кузбасс» —«Кубань» — 0:1, «Спартак» — «Помир» — 1:1, «Шинник» — «Колос» — 1:0, «Таврия» — «Металлург» — 0:0, «Заря»— «Динамо» (Бт) — 3:0, «Ростсельмаш» — «Гурия» — 2:0.

«Пахтакор» навбатдаги учрашувни бугун Орджоникидзе шаҳрида «Спартак» командаси билан ўтказади.

ЕНГИЛ АТЛЕТИКА

● РЕСПУБЛИКА Кубоги учун ўтказилган енгил атлетикачиларнинг мусобақалари Фарғона шаҳрида ниҳоясига етди. Қатнашчилар бир қатор турларда юксак натижалар кўрсатиб, республика рекордлар жадвалига янгиликлар киритдилар. Жумладан Виктор Зайцев найзани 75 метр 42 сантиметрга улоқтириб Ўзбекистон рекордини бир йўла 1 метр 64 сантиметрга янгилади. Элина Колобова эса етти курашда ўз рекордини 308 очкога янгилаб, рекордни 5768 очкога етказди. М. Алюшев дискани 59 метр 52 сантиметрга улоқтириб спорт мастери нормативини бажарди. Светлана Рубан баландликка сакрашда 194 сантиметр кўрсаткич билан ғолиб келди.

Тошкентнинг биринчи командаси Кубок соҳиби бўлди.

ВЕЛОПОЙГА

● ЎЗБЕКИСТОН ССР Министрлар Совети соврини учун анъанавий кўп кунлик велосипедчилар пойгаси аввалларидагидек Тошкент — Фарғона — Наманган — Тошкент маршрути бўйлаб эмас, балки бу сафар Тошкент области йўллари бўйлаб ўтказилмоқда.

75 километрлик биринчи босқичда республикамиз терма командаси 1 соат 36 минут 50 секунд вақт билан пешқадамликни қўлга олди. Куйбишев ва Молдавия спортчилари иккинчи-учинчи ўринларда боришмоқда.

Ғолиблар 12 майда маълум бўлади.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ПРАГАДА «БИРОДАРЛИК» ЁДГОРЛИГИ ОЧИЛДИ

● ПРАГА, 6 май. (ТАСС). Прагада очилган янги «Биродарлик» ёдгорлиги гитлерчи босқинчилар билан бўлган жанглардаги тўкилган қон билан мустаҳкамланган Совет ва Чехословакия халқларининг абадий дўстлиги рамзи бўлиб қолади. Супачада 1945 йилнинг ғолибона майини эслатувчи совет жангчилари ва қўлда қурол тутган Чехословакия ишчисининг бронза композицияси ифодаланган. Чехословакия диёрида фашизмни тор-мор келтиришда охирги нуқтани қўйиш уларга насиб этган эди. 20 йилдан кўпроқ вақт муқаддам вокзалолди майдонини реконструкция қилиш пайтида ёдгорликни вақтинча олиб қўйишга тўғри келди. Ниҳоят у қайта ўрнатиладиган кун келди.

Ёдгорликнинг очилишига бағишланган тантанали маросимда Чехословакия пойтахти аҳолиси, ЧКП Марказий Комитети секретариати аъзоси, ЧКП Прага шаҳар комитетининг биринчи секретари М. Штепан бошчилигидаги шаҳар партия ташкилоти раҳбарлари иштирок этдилар.

ТАШВИШЛИ РАҚАМ

● БРАЗИЛИА. Бразилия соғлиқни сақлаш министрлигининг вакили Сержиу Ди Паула Рамус 30 миллионга яқин бразилиялик ичкиликка муккасидан кетганлигини маълум қилди. Ёшлар ўртасидаги ичкиликбозлик айниқса ташвишга солади, деди у. Бразилиядаги барча йўл-транспорт ҳодисаларининг 52 проценти ҳайдовчининг мастлигида рўй бериши аниқланган. Бу кўрсаткичлар соғлиқни сақлаш министрлигини ғоятда ташвишлантирмоқда, деди Ди Паула Рамус.

Студентлар намойиши

● БУЭНОС-АЙРЕС. Чили полицияси водомет ва ёш оқизадиган газ ишлатиб, Сантьягодаги студентлар намойишини тарқатиб юборди. Йигит-қизлар полиция репрессияларига қарши норозилик белгиси сифатида пойтахтдаги коллежлардан бирининг биносини ишғол қилган эдилар. 60 га яқин студентлар турмага ташланди.

(ТАСС, 7 май).

● ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ

АФҒОН КИНЕМАТОГРАФИЯЧИЛАРИ ТОШКЕНТДА

Шу кунларда Тошкентда Афғонистон кинематографчилари делегацияси меҳмон бўлиб турибди. Ёш республика киносанъатининг Муса Радманеш, Убайд Варакзай, Ҳабиб Толу каби вакилларидан иборат бу группа бир ҳафта мобайнида республикамиз кино усталари фаолияти билан танишадилар.

Меҳмонлар Ўзбекистон кинематографчилар союзида бўлишди, В. И. Ленин Марказий музейининг Тошкентдаги филиалини зиёрат қилишди, республика илмий, оммабоп ва ҳужжатли фильмлар киностудиясига ташриф буюришди. Сафар программасида Ғалаба куни тантаналарида иштирок этиш, Тошкентнинг диққатга сазовор жойлари билан танишиш, антиқий санъат намуналари ва қимматбаҳо буюмлар фонди музейини бориб кўриш, Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасига, амалий санъат музейига ташриф каби кўпгина тадбирлар бор.

Афғон кинематографияси вакиллари «Ўзбекфильм» киностудиясида ҳам бўлиб, бу ерда сўнгги пайтларда яратилган фильмларни томоша қиладилар. Шунингдек, улар ўзлари олиб келган фильмларни ҳам намойиш қилишади. Программада бундан ташқари, бир неча театрларнинг оқшом спектаклларини томоша қилиш ҳам кўзда тутилган.

У. АБДУШОҲИДОВ.

Редактор **Н. НАСИМОВ.**

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916. 325748; масул секретарь — 334808, 325353; секретариат — 325750; БЎЛИМЛАР: хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; идеология — 325778; саноат капитал қурилиш ва транспорт — 325749; қишлоқ хўжалиги — 325647; совет қурилиши — 325733; адабиёт ва санъат — 325553; маданият — 325767; социал масалалар — 325556; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325645; эълонлар бўлими — 325727.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684.

Р. 08714. А. 1598. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12